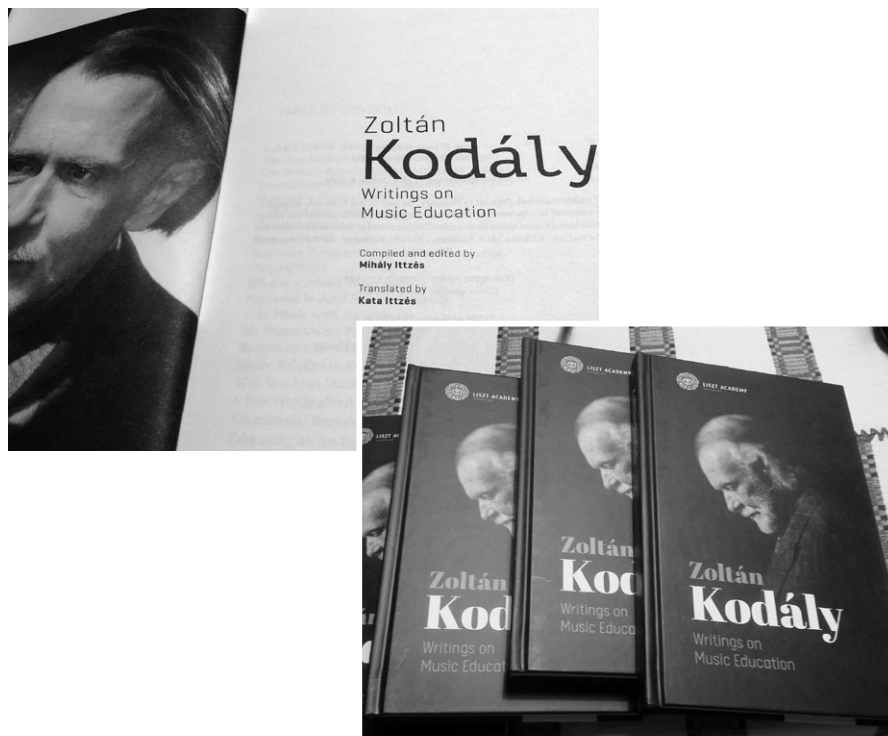

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XL. évfolyam

2019/3

A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG HÍREI

Régóta várja az angol nyelvű közönség Kodály zenepedagógiai tárgyú írásainak, beszédeinek és interjúinak gyűjteményes kötetét. Bár a könyvben szereplő szövegek különböző céllal születtek, némelyik hosszabb, némelyik csupán néhány bekezdés terjedelmű, az olvasó számára világosan érzékelhető a mögöttük rejlő egységes esztétikai és intellektuális világgép: az éneklés és a szolmizáció fontossága a zeneoktatásban, a népzene és a nyugati művészi zene értékébe vetett hit, az elképzelés, hogy a zene jobb emberré tesz bennünket – ezek a gondolatok a kötet valamennyi lapját átítatják.

A szövegek jó része eddig nem jelent meg angolul, vagy csak nehezen hozzáférhető folyóiratokban található meg. Kivételt e tekintetben az énekgyakorlatok előszavai jelentenek, amelyek a muzsikuskok és a zenetanárok számára talán ismertek, összegyűjtve olvasva őket azonban árnyaltabb képet nyújtanak Kodály pedagógiai gondolkozásáról.

A könyv összeállítója és szerkesztője a jelentős Kodály-kutató,
Ittész Mihály (1938–2018).

A könyv kapható a Kodály Intézet Könyvesboltjában
https://kodaly.hu/kodaly_konyvesbolt/idegen-nyelvu-kiadvanyok-107357

A kötet megjelenését az EMMI támogatta.

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XL. évfolyam – 2019/3
szeptember

TARTALOM

A Magyar Kodály Társaság Közgyűlése	4
Hangverseny Ittzés Mihály emlékére – <i>S. Szabó Márta</i>	11
Köszöntő – <i>Vashegyi György</i>	12
Kodály Zoltán rokon népek körében – <i>Lázár Katalin</i>	16
Kodály ábrázolások a képzőművészetben – <i>Mezei Károly</i>	20
Köszöntés egy nagyon kerek születésnapra – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	23
Galyatetői emlékezés – <i>Antalné Zoboki Anna</i>	24
Galyatetőn Kodály Zoltán és Ittzés Mihály nyomában – <i>B. Horváth Andrea</i> ..	28
A harmónium múlt és jelenkori története – <i>Feminger Andrea</i>	30
A Marczibányi téri Kodály Iskola hangversenye – <i>Köteles György</i>	32
Lajtha László megemlékezés – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	36
Bartók Béla Székelyföldön, Szinte Gábor festménye – <i>Mezei Károly</i>	38
Kincses Erdély– <i>Dr. Sipos László</i>	41
Nyíregyházi meghívás – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	46
KITEKINTÉS	
Nemzetközi Kodály Szeminárium, Fesztivál és Szimpózium	
– <i>Polyák Zsuzsanna</i>	51
Ünnepi Kodály-koncert Finnországban – <i>szerk.</i>	58
BÜCSÚZUNK	
Ókrös Csabára emlékezünk – <i>dr. Szalay Olga</i>	59
A Magyar Kodály Társaság alapító tagjai	
Szebenyi János – <i>szerk.</i>	61
Frank Oszkár emlékére – <i>Nagy Márta</i>	61
Görgy György – <i>Görgei Péter</i>	62
Kocsár Miklós – <i>szerk.</i>	63
Daróczi Bárdos Tamás – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	64

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

Kodály Zoltán

Orr Lajos alkotása

Nyíregyháza, Kodály Zoltán Általános Iskola

A Magyar Kodály Társaság közgyűlése
2019. május 27-én
RÉGI ZENEAKADÉMIA BACH TERME
1064 Bp., Vörösmarty u. 35.

Rövidített Jegyzőkönyv

Az elnök köszönti a megjelenteket, s megállapítja, hogy a létszámot tekintve a közgyűlés nem határozatképes, ezért az Alapszabály 5.§ 1.4.1. értelmében a közgyűlést az elnök ugyanaznap 15.30 órára újból összehívja. Az Alapszabály 5.§. 1.4.2 és 1.4.3 pontja értelmében ekkor már a részvételi aránytól függetlenül határozatképes a közgyűlés az előre meghirdetett témákban.

A jelenlévők létszáma: 60 fő. A vidéki tagozatokat részben a tagozatvezetők képviselték. *Hivatalosan kimentették magukat:* Szabó Dénes, Józsa Mónika, Putnoki Ilona, Szili Kristóf, Somorjai Paula, Rab Endre, Ménesi Gergely, Kovács Mária, Soltész A., Tóthpál József, Nagy Márta, Nagy Ernő, Thész Gabriella, Ráplai Györgyi, Szabó Miklós, Kóteles György.

Az elnök köszönti a megjelenteket.

Ismerteti a tervezett napirendet és kéri annak elfogadását.

A közgyűlés napirendje:

1. Elnöki köszöntő.
2. A közgyűlés tisztségviselőinek megválasztása.
- 3-4. Elnöki beszámoló a 2018. évi működésről és a 2019. év terveiről.
5. Hozzászólások, a beszámoló elfogadása, határozat a tagdíjmelésről.
6. A Felügyelő Bizottság elnökének jelentése a 2018. évi gazdálkodásról.
7. Hozzászólások és a pénzügyi beszámoló elfogadása.
8. Egyebek: kitüntettjeink köszöntése, határozat a tiszteletbeli tagokról.
9. Zárszó – Levezető elnök és elnök.
10. Szakmai program – 18 óraker: Dr. Ittész Mihály tanár úr emlékére rendezett hangverseny, a Régi Zeneakadémia Kamaratermébe.

A megjelentek a fenti napirendi pontokat ellenszavazat nélkül elfogadták.

A NAPIREND SZERINTI RÉSZLETEZÉS:

1. Köszöntés

Az elnök köszönti a jelenlévőket, külön a társszervezetek képviselőit és a tagcsoportok megjelent tagjait és megnyitja közgyűlést. Az érdemi munka megkezdése előtt egy perces néma megemlékezés a 2018. évi közgyűlés óta elhunyt tagjainkról:

dr. Nagy Miklós (Győr), László Margit, Sapszon Ferencné, Dudásné Bíró Sára, Szécsényi Olivér, Anker Antal, dr. Ittész Mihály, Furiya Miyako, Borlói Rudolf.

2. A közgyűlés tisztségviselőinek megválasztása:

Levezető elnök: B. Horváth Andrea

Jegyzőkönyvvezető: Kende Zsuzsanna

Jegyzőkönyv-hitelesítők: Dr. Márkusné Natter-Nád Klára, Dr. Szalay Olga

A megjelentek a személyi javaslatokat egyhangúan elfogadták.

3-4. KERTÉSZ ATTILA elnök beszámolója a 2018. évről

bennfoglalva a Tagcsoportok tevékenysége is:

Mielőtt összegezte volna Társaságunk elmúlt évben végzett tevékenységét, az elnök emlékezetünkbe idézte Ittész Mihály tanár úr utolsó gondolatait, mellyel sok erőt, leleményességet, türelmet, tartalmas programokat, odaadó munkásokat, békességes együtt munkálkodást, áldásos tevékenységet kívánt a Társaságnak. Móricz idézettel zárta emlékezetes üzenetét: „A tűznek nem szabad kialudni!” Nyilvánvalóan a Kodály Társaság felelősségére utalt, arra, hogy Kodály szellemének sugárzását kell közvetítenie az egymást gyorsan váltó új nemzedékek felé, mert ezek az értékek ma, a 21. század szintén gyorsan változó világában is érvényesek.

A Társaság szép és megtisztelő feladata minden évben a Kodály Zoltán halálának évfordulóján rendezett megemlékezés és a születésnap megünneplése. 2018. március 6-án a sírnál még Ittész Mihály elnök úr tartotta a megemlékező beszédet. Akkor még nem tudtuk, hogy ez lesz Ittész Mihály elnök úr utolsó beszéde, nyilvános szereplése.

Szomorúsága mellett is felemelő esemény volt a Társaság tragikus gyorsasággal eltávozott elnökének temetése. Ittész Mihály későbbi, ünnepélyes sírkövatásán a MKT tagsága ismét szép számmal képviseltette magát.

A 40 éves Magyar Kodály Társaság 2018. december 16-án a Kodály Emlékmúzeumban tartotta ünnepi közgyűlését, koszorúzással és műsorral emlékeztünk meg a 136. születésnapról. A köszöntőt az új elnök, Kertész Attila mondta, közreműködött a Tutti Cantabile Énekegyüttes. Kiemelkedő esemény volt Szőnyi Erzsébet professzor asszony kitüntetése, aki elsőként kapta meg a Nemzetközi Kodály Társaság frissen alapított díját, a Prix d'Honneur-díjat életművéért, kiemelkedő művészi és tudományos munkásságáért. A díjat Dr. Nemes László Norbert a Nemzetközi Kodály Társaság alelnöke adta át. Két könyvbemutató tette még emlékezetessé az ünnepi alkalmat: Dr. Márkusné Natter-Nád Klára könyve *40 éves a Magyar Kodály Társaság* címmel és a *Tizenhárom tanulmány Kodály Zoltán kórusművészetéről* magyar kiadása, Hartyányi Judit szerkesztésében.

Ebben az évben, 2019. március 6-án Kodály Zoltánné jelenlétében dr. Szalay Olga a Magyar Kodály Társaság társelnöke mondott beszédet Kodály Zoltán sírjánál. A Budapesti Hunyadi Véndiák Kórus Sebestyén-né Farkas Ilona vezetésével adott ünnepi műsort a koszorúzó emlékezők előtt.

A közgyűlés 2018. május 13-án választotta meg az új elnökséget. Az elnökség első, ismerkedő összejevetelét az „Angelica Klubházban” tartotta Gráf Zsuzsa tanárnő szervezésében. Ünnepi elnökségi ülést tartottunk 2018. szeptember 10-én, amikor a megválasztott tiszteletbeli tagokat köszöntöttük díszoklevelük átadásával. Tokody Ilona Kossuth-díjas operaénekes adott műsort Körtesi András zongoraművész közreműködésével.

A Magyar Kodály Társaság és Tagcsoportjai kiemelkedő programjai 2018-ban

2018-ban részben a 2017-es Kodály-év folytatásaként a még hátralévő és vállalt feladatokat teljesítettük. Budapesten és a vidéki tagcsoportoknál is a hagyományos megemlékezéseken túl hangversenyeket, szakmai beszélgetéseket, előadásokat, továbbképzéseket stb. rendeztek.

3. „In memoriam Arany János és Kodály Zoltán” címmel balladaestek: Kecskemét, 2018. január 15., és Nyíregyháza 2018. január 22., Szeged 2018. január 29. Zirc 2018. március 19., Széphalom 2018. április 1., Sopron 2018. április 23.
4. A Magyar Kodály Társaság által szervezett hagyományos énekari hangverseny Kodály Zoltán műveinek előadásával. Kecskemét, 2018. január 29.
5. XIII. Kodály –szakttábor. Magyarpolány, 2018. február 23-24.
6. „Kodály Zoltán tanítványai” – a Magyar Kodály Társaság 40 éves évfordulójának megünneplésére rendezett díszhangversenyen elhangzott köszöntő, Ittész Mihály elnök részéről. Pécs, Liszt Ferenc Hangversenyterem, 2018. március 9.
7. Népdaléneklési verseny Tatabányán. Kodály Zoltán Általános Iskola, 2018. április 11.
8. Kodály-iskolák regionális találkozója, Győr, 2018. április 20.; Kaposvár, 2018. április 21.; Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium, 2018. október 12-13.; Kecskeméti Kodály Iskola, 2018. október 26.
9. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola 30 éves Jubileumi koncertje (1988–2018)
10. 40 éves a Magyar Kodály Társaság alkalmából díszhangversenyek: Kecskemét, 2018. május 14.; Sopron, 2018. május 27.
11. Kodály Zoltán emlékszóba felavatása. Galánta, 2018. október 23. a Galántai táncok bemutatásának 85. évfordulójára emlékezve.
12. Kodály Zoltán születésnap koncertjei: Nyíregyháza, Sopron, Szeged, Pécs, Veszprém.
13. „Kodály Zoltán állatkertje” – születésnap hangverseny. Válogatás Kodály gyermekeknek írt kórusműveiből, biciniumaiból. Közreműködtek a kecskeméti iskolák kórusai. Kecskemét, 2018. december 18.

14. Előadás-sorozat kiváló előadókkal, hangversenyek a Cantemus kóruscsalád együtteseivel és meghívott előadókkal; tagcsoportkirándulás „Kodály nyomában”. Nyíregyháza.
15. Előadások, népdalfesztivál, Lövői tavaszi kórusünnep. Nyugat-Dunántúli tagcsoport.
16. Megjelent a Hírek c. periódika 4 száma dr. Márkusné Natter Nád Klára szerkesztésében. A 4. szám a *Negyven éves a Magyar Kodály Társaság c. kiadvány*.

A Társaság pénzügyi működéséről 2018-ban

A terveink megvalósítását részben pályázatokon elnyert összegek tették lehetővé, valamint „saját forrásaink”, azaz a tagdíjak, adományok és egyéb bevételek. Különösen jelentős volt az Ittész Mihály tanár úr emlékhangversenyeire a tagságtól, ismerősöktől, rokonoktól kapott pénzbeli támogatás, továbbá a MMA 2019. évi külön támogatása, melyekért ezúton is köszönetet mondunk.

A Társaság működésére a MMA-tól és EMMI-től, a szakmai programokra pedig NKA, EMMI, MMA, valamint a kecskeméti Önkormányzat nyújtott támogatást. A gazdálkodásra vonatkozó adatokat és a közhasznúsági jelentést a Felügyelő Bizottság terjeszti elő.

2018. évben lezárt, elszámolt pályázatok:

1. EMMI – miniszteri támogatás a 2017–2018. évi Kodály évre	28,27 M Ft
2. NKA – MK: a 40 éves országos rendezvényekre	1,7 M Ft
3. NKA – A Magyar Kodály Társaság Hírei	2,0 M Ft
4. A Veszprém megyei kistérségi Éneklő Ifjúság	0,5 M Ft
5. EMMI - működési támogatás a Társaság számára	0,25 M Ft
6. MMA - működési támogatás	1,7 M Ft
7. KECSKEMÉT város: a „Kodály Zoltán állatkertje” c. a decemberi kórustalálkozó	0,2 M Ft

A Magyar Kodály Társaság programjai 2019-ben (eddig lezajlott és tervezett):

1. Hangverseny Ittész Mihály emlékére. Kecskemét, 2019 február 1.
2. Bicinium-éneklési verseny és a „II. fiatal karvezetők versenye”. A Szegedi Tagcsoport rendezvénye 2019. február-március.
3. Megemlékezés és koszorúzás Kodály Zoltán sírjánál. Farkasréti temető, március 6.
4. „A mi Kodályunk”- Filmbemutató. Pesti Vigadó, 2019. április 9. (MMA)
5. Szőnyi Erzsébet születésnap szerzői estje. Pesti Vigadó 2019. április 24. (MMA)

6. A Magyar Kodály Társaság éves közgyűlése. Régi Zeneakadémia Bach Terem, 2019. május 27.
7. Ittész Mihály emlékhangverseny. Régi Zeneakadémia Kamaraterem, 2019. május 27.
8. Veszprém megyei Kistérségi Éneklő Ifjúság kórustalálkozók. 2019. május-június.
9. A Nyiregyházi Tagcsoport szervezésében: szakmai prpgramok, kirándulás (Középkori templomtúra Szatmárban) 2019. augusztus 9-11.
10. A megválasztott tiszteletbeli tagok ünnepi köszöntése 2019. szeptember vagy október.
11. Kodály-születésnap koncertek, megemlékezések, 2019. december 15-16 Budapesten és a vidéki tagcsoportok rendezésében.

A Magyar Kodály Társaság 2019-2020. évre tervezett, gazdag programjainak megvalósítása a beadott pályázatok sikerétől függ.

2019. év eddigi nyertes pályázatai:

1. MMA-tól a Társaság működtetésére	1,7 M Ft
2. NKA-tól A Magyar Kodály Társaság Hírei szerkesztésére, előállítására	2,2 M Ft

Elnökség további tervei a 2019 és 2020-as évekre, a közgyűlés határozatai:

- A Magyar Kodály Társaság honlapjának átalakítása megvalósult, a honlap további naprakész folyamatos gondozását dr. Szalay Olga, B. Horváth Andrea és Balásházi Bálint vállalták.
- A Társaság szorgalmazni kívánja az aktívabb híradást a Tagcsoportok, a Kodály nevet viselő iskolák, együttesek, intézmények részéről.
- A Társaság által megjelent könyveink terjesztésében a tagság, a Tagcsoportok segítségét, ötleteit kéri, az eladás tudatosabb szervezése érdekében.
- Az elnökség javaslatokat kér a művészeti és tudományos díjakra való felterjesztésre.
- Társaságunk jobban vállalja fel a „Kodály-ügy” érdekképviselőt (az iskolai éneklés, a „mindennapos éneklés”; az ének-zene tanárok fiatal generációjával való élő kapcsolat kialakításával, pl. egy részükre szervezett országos konferencia szervezésével; az „Éneklő Ifjúság” mozgalmának segítő támogatása; az osztatlan zenetanár képzés megvalósulásának figyelemmel kísérése; véleménynyilvánításával éreztesse a Társaság a felelősségét a Nemzeti Alaptanterv tartalmával, megfogalmazott elveivel kapcsolatban).
- erősebbé kell tenni a kapcsolatot a határon túli zenei szervezetekkel, támogatni a hozzánk csatlakozó tagcsoportok megalakítását a határon túli országokban,

- folyamatossá és összehangolttá kell tenni a kapcsolatot a Magyar Művészeti Akadémiával, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemmel, a Magyar Kórusok Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségével, a Nemzetközi Kodály Társasággal, valamint a testvér társaságokkal, társ szervezetekkel,
- a működés javítása érdekében szükséges a pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázatok elkészítésében való együttműködés a Társaságon belül. A pályázati lehetőségeknek megfelelően a 2019-2020-as év tervezése, a tervek és a sikeres pályázatok lehetőségeinek folyamatos összehangolása,
- elmaradás mutatkozott a tagsági kártyák kiadásában. Ennek érdekében a meglévő tagkártyák kiosztása, ha szükséges, új kártyák készítése. Az elnökség részéről fontos lenne a tagdíjak fizetésének figyelemmel kísérése, az elmaradások érdekében intézkedések foganatosítása.

5. Határozati javaslat az éves tagdíjak emeléséről. Az elnökség az 2020. évtől a nyugdíjasok és diákok részére az eddigi évi 1.000 Ft-os tagdíj 1.500 Ft-ra történő emelését javasolta, míg a felnőtt, dolgozó tagság részére az eddigi 2.500 Ft helyett 3000 Ft-os tagdíjat. Mindkettő 500 Ft-os emelést tartalmaz. Az intézmények, csoportok, zenei együttesek esetén az éves 5000 Ft-os tagdíj változatlanul hagyását javasolta.

Az elnöki beszámoló után érdemi hozzászólás nem volt. A közgyűlés az elnöki beszámolót egyhangúan elfogadta és egyhangúan megszavazta a tagdíjemelésre tett javaslatot.

6. Felügyelő Bizottság beszámolója a 2018. évi gazdálkodásról

Balásházy Bálint, a Felügyelő Bizottság elnökének beszámolója szerint a Felügyelő Bizottság 2019. május 24-én a MKT irodájában átvizsgálta az MKT 2018.évi gazdálkodási adatait, a 2018. évi mérleg, főkönyvi ki- vonat, és egyéb kimutatások alapján megállapította:

A Magyar Kodály Társaság a 2018. évben is a számviteli tv.-nek és a kapcsolódó előírásoknak megfelelően kettős könyvvitelt vezetett és egyszerűsített éves beszámolót készített. A könyvelés forintban történik. A Társaság mérlegét és eredmény kimutatását mérlegképes könyvelő készítette.

A Felügyelő Bizottság a bemutatott dokumentumok és a kapott tájékoztatás alapján egyhangúan úgy határozott, hogy a 2018. évi mérleget és számviteli beszámolót a bemutatott adatok és a kapott tájékoztatás alapján a Közgyűlésnek elfogadásra előterjeszti, és elfogadni javasolja. A Társaság a 2018. évi pályázatok elszámolási kötelezettségének az előírásoknak megfelelően eleget tett, a pályázatkezelők ezeket elfogadták. A 2018. évi mérleg adatai alapján MKT változatlanul megfelel a közhasznúsági státusz alapvető kritériumainak.

A mérleg és mellékletei az MKT irodájában megtekinthetők.

A taglétszámból – a többszöri felszólítás ellenére – 2-3 éve nem fizető tagokat az alapszabály értelmében töröltük, de újabb tagok belépésével a 2018-as taglétszám meghaladta az 1000 főt. Örvendetes módon az új tagok jelentős része a fiatalabb korosztályt képviseli.

Itt említjük meg, hogy számos tagtársunk a hivatalos tagdíjnál magasabb összeget fizetett be, és voltak, akik külön adományokkal segítettek munkánkat. Köszönjük mindnyájuknak.

7. Érdemi hozzászólás nem volt, a közgyűlés a Felügyelő Bizottság pénzügyi beszámolóját egyhangúan elfogadta.

8. A Társaság kitüntetett tagjainak köszöntése, a tiszteletbeli tagok megválasztása

Kertész Attila elnök, a Magyar Kodály Társaság elnöksége és tagsága nevében külön is köszöntötte a díjakban részesült tagjainkat:

SZŐNYI ERZSÉBET professzor asszony elsőként részesült a Nemzetközi

Kodály Társaság frissen alapított Prix D' Honneur-díjában,

ERDEI PÉTER karnagy, a Kodály Intézet egykori igazgatója a Magyar

Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának díját kapta,

GRÁF ZSUZSANNA művésztanár, Angelica leánykar karnagya „Érdemes művész” elismerést kapott,

SZABÓ DÉNES művésztanár, a Cantemus kóruscsalád alapító-karnagya 2017 őszén Japánban a “The Order of the Rising Sun, Gold and Silver Rays” – A Felkelő Nap Arany és Ezüst Sugarainak Rendje magasrangú kitüntetést kapta a Japán és Magyarország közötti kapcsolatok és barátság fejlődéséhez a zene révén való hozzájárulásáért.

Köszöntöttük KÓTA-díjas tagjainkat:

MÉZES RUDOLF (Szlovákia) a CSEMADOK Galántai Szervezet elnöke – a KÓTA Mecénás kategória díja,

ERDEI PÉTER karnagy, egyetemi tanár - KÓTA Életmű kategória díja, DR. MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA szerkesztő – a KÓTA Életmű kategória díja,

SZABÓ DÉNES karnagy – KÓTA Életmű kategória díja,

Dr. FEHÉR ANIKÓ, művésztanár-karnagy, a KÓTA Kórus kategória díja,

KERTÉSZ ATTILA a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium Bartók Béla Leánykara karnagya – a KÓTA Kórus kategória díja,

Dr. SZABÓ SZABOLCS, a Komlói Pedagógus Kórus karnagya – a KÓTA Kórus kategória díja,

ORDASI PÉTER és ROZGONYI ÉVA, a Szegedi Bartók Kórus karnagyai – a KÓTA Kórus kategória díja,

A Magyar Kodály Társaság díszoklevelét kapták: (Kertész Attila a helyszínen, Pécssett adta át),

TÓTH FERENC tanár-karnagy részére 90. születésnapja alkalmából, NAGY ERNŐ tanár-karnagy részére 70. születésnapja alkalmából, DR. SZABÓ SZABOLCS részére 70. születésnapja alkalmából.

A levezető elnök ezután előterjesztette az elnökség előzőleg egyeztetett javaslatát a 2019. évi tiszteletbeli tagok személyére vonatkozóan. Az elnök indoklással egybekötött javaslatára a **Magyar Kodály Társaság tiszteletbeli tagjává jelöltek**: Belinszki Etelka, Köteles György, Nagy Ernő, Nagy Márta, Szabó Dénes, dr. Szabó Szabolcs, Tóth Ferenc. A közgyűlés javaslatára a jelöltek listája kiegészült Sárosiné Szabó Mártával.

A közgyűlés a fentieket egyhangú szavazással tiszteletbeli tagokká választotta.

9. Zárszó

B. Horváth Andrea levezető elnök megköszönte a tagok aktivitását és jelenlétét, megköszönte a bizalmat és továbbra is kérte a tagság és a vezetőségi tagok intenzív munkáját. A tiszteletbeli tagok díszoklevelének ünnepélyes átadására 2019. szeptember 16-án kerül sor.

Kertész Attila, a Társaság elnöke megköszönte a bizalmat, a társelnökök és az elnökség tevékenységét, számítván további hatékony támogatásukra. Annak a reményének adott kifejezést, hogy az elkövetkező időben is teljesíteni tudjuk a vállalt feladatokat és munkánkkal továbbra is híven szolgáljuk a kodályi örökséget és megfelelő súllyal képviselve Kodály Zoltán tanítását, nevelési elveit. Megköszönve a részvételt, bezárta a közgyűlést.

10. Szakmai program – 18. órákor Emlékhangverseny

Hangverseny Ittész Mihály emlékére a Régi Zeneakadémián

Halálának első évfordulójához közeledve, 2019. május 27-én hangversenyt rendezett a Magyar Kodály Társaság szeretve tisztelt korábbi elnöke, dr. Ittész Mihály emlékére.

Esetében e kettős jelző valóban nem csupán szlogen: szeretetteljes lény, az emberek iránt tanúsított figyelmessége, önzetlen segítőkészsége szeretetet váltott ki mindazokból, akik kapcsolatba kerülhettek vele; szaktudása, széles körű ismeretei és műveltsége pedig tiszteletet a zenei életben.

Vashegyi György,
az MMA elnöke mondott köszöntőt

Tisztelt Sarolta Asszony, kedves Kata Asszony,
kedves Tamás, Gergely, Ádám, kedves Családtagok,
tisztelt Kollégák, Barátok!

Dr. Ittész Mihály, szeretett Miskánk emlékének adózva örömmel idézem meg kedves kollégám, szeretve tisztelt barátom emlékét.

Ő egyike volt azoknak az elkötelezett és állhatatos embereknek, akik rendíthetetlen elhivatottsággal szolgálták Magyarországot, és – a kodályi filozófián keresztül, bizony – a Nagyvilág fejlődését, épülését is. Kivételes művész és tudós volt egyszemélyben, ami szintén ritka együtt-állás: halmozottan kapta a talentumokat a Gondviseléstől, és nem hátrált meg a rá rótt feladatok előtt. Szorgalma, mindenre és mindenkire való odafigyelése példaértékű volt. És a figyelmet – legyen a tárgy híres, vagy akár fiatal, még az Út elején álló ember –, mindig kedvesség és szerénység kísérte: Miskát a másik számára való, minél hasznosabb segítség lehetősége, az Ügy szolgálata érdekelte és hajtotta.

Ugyanez a mély figyelem kelt életre abban, ahogyan a Zenét értette és érezte; ebből a mély zeneiségből táplálkozhatott tudós lény is: a magyar Kodály-kultusz és pedagógiai képzés egyik, mindvégig Kodály gondolataihoz hú, fő képviselője volt. Kodály életművével kapcsolatban Dr. Ittész Mihály munkássága megkerülhetetlen: aprólékos odafigyeléssel írott műveinek hosszú sora világitotta meg és szolgálta, fogja mindig szolgálni hazánk legfontosabb zenepedagógiai vonulatát.

Ahogyan már utaltam rá, Mihály az egyik legszerényebb ember volt, akivel valaha találkoztam: ám ez a szerénység – kiváló humora kíséretében – lelki tartással, és az igazságért mindig ugrásra kész harciassággal is tudott társulni. Szinte hihetetlen teherbírással fogta össze szerteágazó feladatait, és egészen elképesztő volt érdeklődése, ahogyan a Kodály nevéhez fűződő zenei és tudományos eseményekre, a rengeteg koncertre, ifjú tehetségek figyelemmel kísérésére mind időt tudott szakítani. És mindemellett ott volt szép, nagy családja is – a szintén sokat és tartalmasan munkálkodó Kata asszony, tehetséges és szorgalmas fiai és szeretett unokái.

Mihály 2013 óta a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja volt: a Köztisztületet mindig odaadó, támogató, a haladást segítő gondolataival, ha kellett, építő kritikáival szolgálta. Akadémikus társaim nevében is mondhatom, hogy nagyon hiányzik nekünk kedves, bölcs személye.

Ez a mai este állítson hát emléket Miska jóságának, tisztességének; létének és munkásságának ennek a kivételes művész-tudósnak, aki mindenkinek csak gazdagította az életét.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Hartyányi Judit, az est műsorvezetője – mintegy folytatva a bevezető gondolatokat – tanártársai nevében fejezte ki háláját mindazért, amit Ittész Mihály ránk hagyott: írásai, áldozatos munkásságának példája ma is segíti szakmai életünket.

A koncerten fiatal művészelöltek, már komoly életművel bíró művészek és kórusok léptek színpadra. A megszólaltatott művek, vagy éppen az előadók többsége valamilyen módon kapcsolódott Ittész Mihály kutatási területeihez – közöttük is elsősorban Kodály életművéhez –, vagy személyéhez.

Rozsonits Ildikó, a Zeneakadémia Rendkívüli Tehetségek Képzőjének 13 éves zongorista növendéke (tanára: Eckhardt Gábor) Liszt Ferenc *Un sospiro* (Sóhaj) fantázianévvvel ellátott koncerttűdjét, vagy ahogy egy korai kiadásban megjelent: *költői capriccioját* szólaltatta meg, kiválóan. A különleges dallamvezetést igénylő virtuóz mű előadásában a fiatal előadó elmélyültségre való hajlama is megmutatkozott, a darabban megjelenő neomodális jelenségek, vagy az 1:2-es modellskála és az egészhangúság – Ittész Liszt-tanulmányaiban is emlegetett Bárdos- és Gárdonyi-felfedezés – érzékeny megjelenítésében.

A másik fiatal tehetség, a 15 esztendő *Borka Ráhel* (Mező László gordonkás növendéke) Kodály 16 éves korában komponált *Lirikus románcát* szólaltatta meg *Gráf Zsuzsa* segítő kamarapartneri közreműködésével. A romantikus mű az ugyancsak 1898-ban komponált *Ave Maria* és *Stabat Mater* méltó párja: mindig csodálatra készíti a hallgatót nemes egyszerűsége, ösztönösen szép zenei megoldásai.

Pólus László Kodály gordonkára írt szólószonátájának I. tételét szólaltatta meg a hangversenyen. Ittész Mihály 1994-ben írt tanulmányában olvashatjuk a tételről: „mestermű a javából, mind a zeneszerzői kompozíciós «technika», mind az általa megnyilvánuló költői tartalom szempontjából: klasszikus alkotás, mely mélységet és magasságot egyaránt megjárát előadójával s hallgatójával.” A kitűnő megszólaltatás messzeemenően igazolta e szavak igazságát.

A Debussy vonósnyegyes főmotívumára komponált Kodály zongoradarab (*Méditation sur un motif de Claude Debussy*) a friss francia zenei élmények hatására 1907-ben komponált mű, „Kodály legszebb tiszteletadása a nagy francia pályatárs géniusza előtt” – írta Ittész Mihály egy 1982-es műismertetésében. *Kassai István* ihletett előadásában a rajzosan szép basszusmenetek, a kezek párbeszéde, a hárfaszerű effektusok plasztikus megszólaltatása jellemezte a produkciót, mely méltán aratott nagy sikert az értő közönség körében.

Kodály népdalfeldolgozásából *Kriszta Kinga* és *Horváth István*, az Operaház ifjú énekesei szólaltattak meg kettőt a koncerten (*Árva vagyok*; *A csitári hegyek alatt*), valamint elhangzott a *Várj meg madaram* című dal a Három ének sorozatból. A kiváló hangi kvalitásokkal és előadói erővel rendelkező énekesekek mostani megszólalása azzal a reménységgel

tölt el minket, hogy vannak továbbélhető a kodályi énekes előadói hagyománynak! *Oberfrank Péter* zongorista teljesítménye a dalok kíséretében messze felette járt a zongorakísérő átlagos feladatmegoldásának: rendkívüli igényességgel szólaltatta meg a rendkívül nehéz zenei anyagot.

A nyomtatott műsoron kívül – vagy inkább azon felül – a két Ittész művész-fiú és egy művészjelölt unoka: *Tamás, Gergely és Péter* is pódiumra lépett az emlékhangversenyen. A fuvolaművész Gergő és zeneakadémista fia, Péter előadásában Bartók *Három csíkmezei népdal* című méltán népszerű művét hallhattuk, újraalkotva. Szabad deklamáció, egészen egyéni megfogalmazás jellemezte ugyanis a fuvolista zseniális előadását, melynek kísérete különleges figyelmet és zenei rugalmasságot igényelt a tehetséges fiatal zongoristától.

Ittész Tamás édesapja emlékére írt *Vetületek* című négy tételű hegedű kompozícióját szólaltatta meg, a hangverseny egyik legmegrendítőbb részeként. Az I. tétel (*Horizont – szűkülő és táguló vetületek*) még 2008-ban készült, a többi (*Teljesség; Hálaének; Emlékek*) 2018-ban. A különleges hangzásvilágú szólódarabban megtalálható a dodekafón szerkesztés tiszta módoszata (II. tétel), a temetés után komponált III. tételben a *Dies irae* dallam, valamint a *Tebenned bíztunk* parafrázisa, a IV. pedig egy kromatikus motívum visszatéréseire épülő alkotás.

A hangversenyen három kórus keretezte a már említett szóló és kamarazenei produkciókat. Elsőként a *Marcibányi téri Kodály Iskola kórusai* énekeltek. Az együttessel szoros és megbecsült szakmai kapcsolatban állt Ittész Mihály, úgysis, mint az általa összeállított *Bicinia Hungarica* CD egyik előadóegyüttesével. A friss versenygyőzelemmel Prágából hazatért Nagykórus jó zenei gesztusokkal és tagolással szólaltatott meg reneszánsz műveket (Marenzio, Weelkes) *Óri Csilla* vezetésével. A Kicsik kara gyönyörű hangszínnel, életteli előadásban énekel néhányat Kodály biciniumai közül *Uhereczky Eszter* nagyszerű betanításában. A visszatérő nagyok Kocsár Miklós *Salve Regina* és Kodály Zoltán *Táncnóta* című műveit énekeltek kiérlelt, szép előadásban *Óri Csilla* vezényletével, majd Tóth Péter két, a kórusnak és *Uhereczky Eszter*nek ajánlott műve hangzott el, a *Rorate coeli* gyönyörű *Amenjével* befejezve.

A hangversenyen fellépő második kórus a *Pécsi Tudományegyetem Női Kamarakórusa* volt. Giulio Caccini és Kocsár Miklós egy-egy műve után Pászti Miklós Csokonai Vitéz Mihály versére komponált művét, a ritkán felcsendülő *Keserű búcsúvételt* szólaltatta meg a kórus, drámai erővel. Az érett, telt hangú nőikar ezt követően Kodály 3. olasz madrigálját (*Chi d'amor sente*), és Bartók *Bánat* és *Ne hagyj itt!* című kórusművét énekelte. Az együttes *Kertész Attila* karnagy vezetésével lépett színpadra, aki Ittész Mihály munkáját folytatva a Magyar Kodály Társaság új elnöke, s aki sokat fáradozott az emlékhangverseny létrejöttéért.

A harmadik kórus a *Jámbor Zsolt* irányításával működő *Kecskeméti Református Gimnázium Kamarakórusa* volt. A jól képzett hangon,

differenciált módon éneklő együttes stílushűen szólaltatta meg Halmos László *Jubilata Deo*, valamint William Byrd *Ave verum corpus* című művét. Kodály *121. genfi zsoltárát* pedig a magyar református kórusok legjobb hagyományait folytatva, a fiatal hangok és lelkek szépségével adták elő.

Ezt követően szólalt meg *Szőnyi Erzsébet* Ittész Mihály emlékére komponált műve, a József Attila verset feldolgozó *Istenem* című kompozíció. A bemutatóként elhangzó, vegyeskarra és hegedű szólóra írt mű meleg tónusú, szeretetteljes alkotás; a kórus és a szólista (Ittész Tamás) szép együtt-játéka nemes, méltó előadásban szólaltatta meg a nagyszerű művet. Az emlékhangversenyt megtisztelte jelenlétével a szerző, Szőnyi Erzsébet is, s így részese lehetett a kompozíció szárnyra bocsátásának és a közönség lelkes ünneplésének.

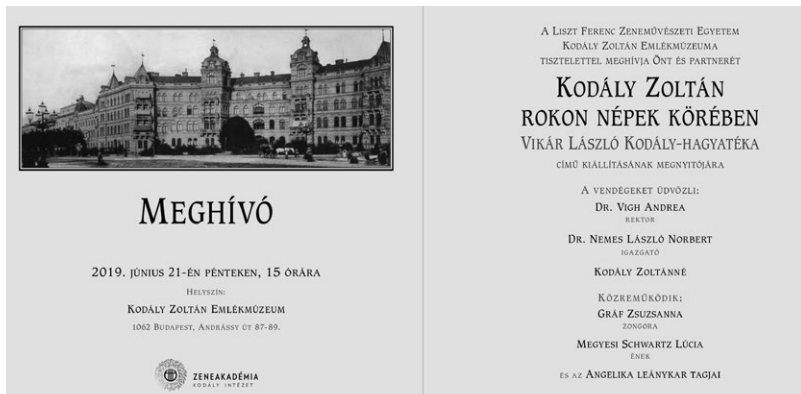
Végezetül engedtessek meg néhány személyes gondolat.

Sok évtizede, kecskeméti Kodály iskolás koromban ismerhettem meg Ittész Mihály tanár urat. Tanárom, kórusvezetőm volt, közvetítésével ismerkedtem meg többek között Kodály életművével. Zeneakadémista koromban nyári könyvtári segédmunkás lehettem a vezetése alatt álló Kodály Intézeti könyvtárban, majd kezdő tanárként és kórusvezetőként tanácsait kérhettem, segítségét élvezhettem. 30 évig ötletadója és előadója volt a tanszékünk által szervezett debreceni Bárdos Szimpóziumoknak...

S mindeközben egy igaz Ember barátságával is megajándékozott.

Így egyike vagyok annak a sok-sok embernek, akik szeretettel és hálával őrzik emlékét, tanítják írásait, továbbéltetik nevét.

S. Szabó Márta

Kodály Zoltán rokon népek körében Vikár László Kodály-hagyatéka

Bevezető előadás

A Magyar Tudományos Akadémia 1933-ban célul tűzte ki a magyar népdalkincs gyarapítását, rendezését és megjelentését. Ennek érdekében létrehozott egy népzenei albizottságot Bartók Béla és Kodály Zoltán vezetésével. Ekkor kezdődött a népzenei kutatómunka, de hivatalosan csak 20 év múlva, 1953-ban alakult meg a MTA Népzenekutató Csoportja Kodály kezdeményezésére. A kezdetben összesen 8 tagú csoport később 22 tagúvá bővült. A cél elsősorban a magyar népzene gyűjtése, kutatása, rendezése és kiadása volt, de a kutatás körébe tartozott a rokon (finnugor) nyelvű népek zenéje is. Nem csak a Bartók és Kodály által gyűjtött, kétféle módon rendezett anyagot tervezték kiadni, az anyagba mások gyűjteményeit is bevették, és tematikus rendben kezdték közzéadni. Kodály életében kiadták az első öt kötetet (valójában hatot, mivel a harmadik két – A és B – kötetben jelent meg). Az első kötet a Gyermekjátékok: a játékokhoz kötődő dallamok itt megjelentetését az indokolja, hogy bár nem alkalomhoz kötöttek, ütempárosak, így jelentősen eltérnek az alkalomhoz nem kötött strófikus daloktól. A további (II-V.) kötetek az alkalomhoz kötött dallamokat tartalmazzák, ezek a következők: Jeles napok, Lakodalom (A és B kötet), Párosítók, Siratók. Ezek után az alkalomhoz nem kötött dalok jelennek meg olyan zenei rendben, amelyet Járdányi Pál, a Népzenekutató Csoport munkatársa alakított ki. A sorozat kiadása jelenleg is folyik.

Kodály Zoltánt kezdettől fogva érdekelte a nyelvrokon népek zenéje. 1906-ban jelent meg „A magyar népdal strófa-szerkezete” c. tanulmánya, de ebben a rokon nyelvű népekkel való hasonlítás, dalaikra való hivatkozás még nem szerepel. Ilmari Krohn finn népzenekutató ugyan 1902-3-ban

közölt hegyi cseremiszt dallamokat, amelyeket Kodály már 1903-ban elkezdhett tanulmányozni, ám a benne lévő cseremiszt dallamok száma túl kevés, az idő pedig túl rövid volt ahhoz, hogy 1906-ban kutatási eredményeket közzöljön. „A magyar népzene” c. nagy tanulmányában azonban, amelyet 1935-ben írt, és amely 1937-ben jelent meg „A magyarság néprajza” c. mű IV. kötetében, külön fejezetet szentelt a magyar népzene ősrétegeinek, a cseremiszt, csuvas dallamokkal való hasonlításnak, de korábban is írt erről a témáról. Amíg Kodály a nyelvrokon népek dalait tartalmazó kiadványokat nem tudta megszerezni, a teljes köteteket kézzel kimásolta.

Régebben a „rokon népek” kifejezést használták a finnugor nyelvű népekre, ma már inkább a „nyelvrokon népek” terminus használatos, tekintettel arra, hogy a kutatások során kiderült: nyelvünk vitathatatlanul a finnugor nyelvcsaládba tartozik, de kultúránk nem minden területe rokon más finnugor nyelvű népek kultúrájának azonos területeivel. A 19. század végén érvekkel vívott tudományos vita, az úgynevezett „ugor-török háború” győztesei az „ugorok” (a finnugor nyelvrokonság mellett érvelő tudósok) voltak, ennek eredménye volt annak elismerése, hogy a magyar nyelv a finnugor nyelvcsaládba, annak is ugor ágába tartozik. Igaz, ma sem értünk semmit legközelebbi nyelvrokonaink, az obi-ugorok nyelvéből sem, de ez nem csoda, mivel a finnségi népektől, köztük a finnektől mintegy 5000 éve, legközelebbi nyelvrokonainktól, az obi-ugoroktól pedig kb. 3000 éve váltunk el: ennyi idő bőven elég ahhoz, hogy az egymástól igen messze, eltérő körülmények között élő népek nyelvének belső fejlődése, illetve a különböző hatások egészen különbözővé tegyék a nyelveket.

A nyelvrokonság tehát főként a nyelvészek számára világos, ők ki is tudják azt mutatni. Az alapszókinccs hasonlósága a magyar és a finn nyelvben is kimutatható: a két nyelv szavai között pl. rokon a kéz – käsi (a finn írásban az *s* az *sz* hangot, az *ä* a nyílt *e* hangot jelöli), víz – vesi, szem – silmä, eleven – elävä, alatt – alla stb. Ennél is fontosabb a nyelvi szerkezetek hasonlósága. A leginkább alapvető ezek közül, hogy a magyar nyelv a finnugor nyelvcsaládba tartozó többi nyelvhez hasonlóan agglutináló, azaz előljárók helyett ragokat használ: házban – talossa, kézben – kädessä stb. Ezekben a példákban látható egy másik finnugor jellegzetesség is, a magánhangzó-illeszkedés: a ragok túlnyomó többségének a finnugor nyelvekben van egy magas és egy mély hangrendű alakja (pl. -ssa/-ssä), amelyek a megfelelő hangrendű szavakhoz illeszkednek. A példákat még hosszan lehetne sorolni.

Nem csoda hát, hogy a kutatók a bizonyított nyelvrokonság mellett a zenei kultúra ősi rétegeit is a nyelvrokon népek zenéjének vizsgálatával igyekeztek megtalálni. Ebben nagy segítséget jelentettek Ilmari Krohn (1902-3), Robert Lach (1929) és Valerian Mihajlovics Vasziljev (1920, 1923, 1937) cseremiszt népdalközlései, amelyekben Kodály számos hasonlóságot fedezett fel a magyar népzenevel. Nem véletlen, hogy ezek a hasonlóságok

elsősorban a hangsorokra és a szerkezetre vonatkoznak, amelyeket Kodály előzőleg a magyar népzeneben vizsgált. A cseremiszi dallamokban is ráta-
lált egyrészt a pentaton hangsorra, másrészt a kvintváltó szerkezetre,
amelyek a magyar népzeneben is megtalálhatók, mégpedig nemcsak szór-
ványosan, hanem a dallamok egy rétegének jellemzőjeként. Egyes dalla-
mok hasonlóságát is ki tudta mutatni, s ezeket több művében közölte is.

Elsősorban a cseremiszi és a csuvas népzene vizsgálata jöhetett szóba,
mivel az ő között dalokkal találkozhatott Kodály legkorábban. Ők a
Szovjetunió, illetve a mai Oroszország területén éltek és élnek ma is, az
Ural hegység európai oldalán, a Volga-Káma folyók vidékén: a cseremi-
szek (belső nevükön a mari) a Mari és a Baskír Köztársaságban, a csu-
vasok a Csuvas Köztársaságban. Bizonyos fokú autonómiát élveznek, de
mivel lakóhelyük Oroszország belsejében van, Oroszország részei.

Kodály 1917-ben kiadott „Ötfokú hangsor a magyar népzeneben” c.
tanulmányában kifejti, hogy a pentatónia ugyan különböző európai né-
pek zenéjében is megjelenik, de a szomszéd népekében nem olyan alap-
vető jelentőségű, mint a magyar népzeneben. A rokon nyelvű népeknel
azonban nem jelentéktelen, és a cseremiszi dallamoknak a magyar nép-
dalokkal való egyezését nem tekinthetjük véletlennek.

1934-ben jelent meg „Sajátságos dallamszerkezet a cseremiszi népzene-
ben” c. tanulmánya. Ebben a kvintváltó szerkezetről ír, amely a cse-
remiszi és a magyar népzeneben egyaránt gyakori. Krohn, Vasziljev és
Lach kötetei megtalálhatók a Kodály Archívumban: a példányok tanú-
bizonyossága szerint az azokban közölt anyagot gondosan tanulmányozta
és kiválóan ismerte.

A nyelvrokon népek zenéjének kutatása, vizsgálata a 20. század első
felében számos nehézségbe ütközött: nem volt elég adat, és az adatgyűjtés
sem volt lehetséges, mivel a nyelvrokon népek túlnyomó többsége az ak-
kori Szovjetunióban élt, és abban az időben nem lehetett őket megláto-
gatni. Kodály később, a 20. század közepén tanítványát, **Vikár Lászlót**
megbízta, hogy menjen a Volga-Káma vidékére a nyelvrokon népektől
dallamokat gyűjteni. Ez akkoriban sem volt még egyszerű feladat, Kodály
tette lehetővé az odautazást, később a folytatás érdekében ajánló sorokat
is írt Vikár Lászlónak: „*Vikár László kiküldetését a magyar tudomány
szempontjából égetően sürgősnek látom. Kívánatos, hogy sokat ígérően meg-
kezdett mari és csuvas gyűjtését mielőbb befejezze, mert abból a magyar
zene múltjára új és eddig nem ismert következtetések levonását várhatjuk.*”

Kodály nemcsak a cseremiszi, hanem a csuvas népzenevel is foglalko-
zott: csuvas dallamokat Sztjepan Makszimovics Makszimov 1932-ben,
Gavril Fedorov 1934-ben közölte, s Kodály ezeket is gondosan át tanul-
mányozta. Megemlítendő, hogy a csuvasok nem a finnugor, hanem a
török (türk) nyelvcsaládba tartoznak, de egy csoportjuk szorosan együtt
él a cseremiszek egy csoportjával, nagymértékben keveredve egymással.
Kodály a csuvasok dallamaiban fontos, lényeges hasonlóságokat talált

a magyar és a cseremiszi népzenevel, s ezzel megvetette az areális kutatás,
azaz egy területen élő különböző népek kultúrája vizsgálatának, össze-
hasonlításának alapjait.

A Kodály által Krohn, Lach és Vasziljev kötetéből kimásolt kották
képezték vizsgálatának alapját, ahhoz az akkor elérhető anyagot adták.
A Vikár hagyatéki teljes anyaga 149 tétel, annak túlnyomó többsége Ko-
dály autográf kotta, a többi levelezés, fénykép, a Magyar Népzene Tára
kötetei és egy festmény Kodályról. Miután Vikár László a Népzeneku-
tató Csoport titkára volt, az 1964-ben Budapesten megtartott IFMC
(International Folk Music Council) konferencia előadói anyagának ki-
adásával kapcsolatos levelezésnek is részese volt. Abban az időben Ko-
dály Zoltán volt az IFMC elnöke.

Az anyagot a kiállításban kiegészítettük a Kodály Archívum anyagával,
bemutatva Kodálynak azokat a feldolgozásait, közléseit is, amelyek a Bi-
cinia Hungarica IV. (1941), az Ötfokú zene III. – 100 mari dallam (1948),
valamint az Ötfokú zene IV. 140 csuvas dallam (1947) c. műveiben jelen-
tek meg. Az összes kottát nem lehetséges egy kiállításban bemutatni:
elsősorban azokat volt érdemes közülük kiemelni, amelyek a magyar
népdalokkal való hasonlítás, a szerkezeti elemzés, a hangsorok vizsgálata
és feldolgozások láthatók. A dallamok túlnyomó többségét Kodály
nemcsak kimásolta, hanem vizsgálatai során megjegyzéseket is írt hoz-
zájuk, továbbá feltüntetett kadenciákat, hangsorokat, a hangok egymás-
tól való távolságát, a szerkezetet stb. Elsősorban a pentatóniát és a kvint-
váltó szerkezetet vizsgálta a cseremiszi és a csuvas népzeneben egyaránt,
s az ilyen dallamokat összevetette a hasonló magyar népdalokkal.

Kodály tudta azt is, hogy a népzenei kották vizsgálata nem mindig
célravezető, nem mindig elegendő: ennek oka a lejegyzések esetleges
pontatlansága, illetve hibája. Ezért hangsúlyozta azt is, hogy a kutatáshoz
több anyagra van szükség. Ennek érdekében küldte ki Vikár Lászlót a
Volga-Káma vidékére főként cseremiszi és csuvas dallamokat gyűjteni.
Mielőtt Vikár elindult gyűjtőújtjára, Kodály az általa kimásolt cseremiszi
és csuvas dallamokat, amelyeket megjegyzésekkel is ellátott, tanulmá-
nyozás céljából odaadta neki, így került hozzá az anyag.

Kodály kezdeti segítségével **Vikár László Bereczki Gábor** nyelvessel
együtt 1958 és 1979 között 9 alkalommal végzett népdalgyűjtést ezen
a tájon. A fényképek nagyrészt Vikár László terepen készült felvételei.
A Volga-Káma vidékén az ott élő cseremiszek és csuvasokon kívül a
votjakoktól, tatároktól, mordvinoktól és baskiroktól, azaz összesen há-
rom finnugor és három török nyelvű néptől gyűjtött dalokat, ezek vizs-
gálatával megvalósítva az areális kutatás elvét. Cseremiszi (belső nevükön
mari) gyűjtését Kodály még tanulmányozhatta, s abból öt dallam adta
forrását „Öt hegyi-mari népdal” c. művének.

Lázár Katalin

Kodály Zoltán ábrázolások a képzőművészetben

Kodály

vászonon, fában, bronzban és márványban

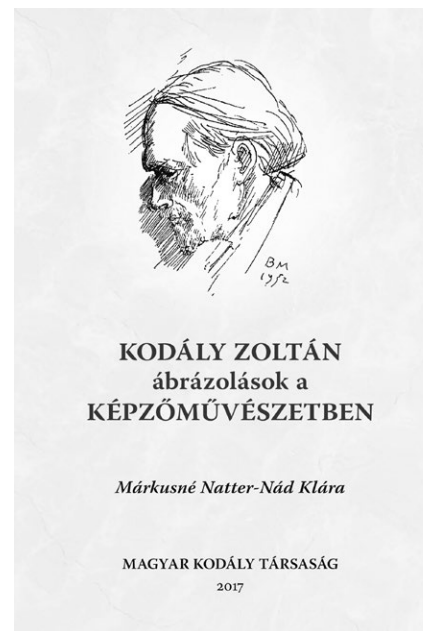
Gondolatok Márkusné Natter-Nád Klára könyvéről

Magyar Kodály Társaság 2017.

Leo Montada trieri pszichológusprofesszor különbséget tesz a „sárga”, és a „fehér” irigység között. Azt mondja, az első egyszerű rosszindulat, amely vitatja, mert valójában *elkívánja* mások eredményeit. A *fehér irigység* viszont *pozitív motiváció*, mert nemes versenyre, egyre növekvő teljesítményre sarkallja az embert, s ily módon létrát jelenthet számára a kívánt magasabb célhoz vezető úton.

Ilyen *fehér irigységgel* tiszteltem *dr. Márkusné Natter-Nád Klárát*. Nem csak vasokleveles zenetanári pályájáért, nem is több évtizedes, jeles szakírói és szerkesztői tevékenysége miatt. Nem a Kodály- vagy a Bárdos Társaság-ban viselt magas tisztse miatt, de nem is azért, mert „több-szólamú” közéleti tevékenységével kiérdemelte a Magyar Kultúra lovagja megtisztelő címet. Hanem azért a kis, alig 112 oldalas könyvecskéért, amely a *Kodály Zoltán ábrázolások a képzőművészetben* címet viseli. (ISBN 978-615-80902-0-9)

Irigylem, mert szerkesztőként olyan *nemes* anyaggal dolgozhatott, akár Michelangelo, amikor kifaragta Dávidot a márványból. Ez a nemes és örökérvényű anyag Kodály Zoltán személye, valamint az a sok képzőművészeti alkotás, amelyből a Szerkesztő impozáns összeállítását készítette. Szívesen lettem volna kisinás mellette. Igaz, a zene és a képzőművészet nem szakmám, de napi eledelem. Kodály Zoltánra egy kórusversenyről emlékszem, amelyen a pesterzsébeti Tátra téri Általános Iskola énekkarának tízéves tagjaként a *Mester Gólya, gólya gilice* című darabját énekeltük, nem máshol, mint a Zeneakadémián. Én persze nem a karnagyra figyeltem, hanem szemem sarkából arra az emberre, akiről énektanárunk – maga is Kodály-tanítvány – sokat mesélt, amikor föl-készített minket erre a kitüntető és emlékezetes szereplésre. Úgy hogy kellő megilletődöttséggel lestem föl a díszpáholyba, ahol az a furcsa hajviseletű bácsi előredőlvé hallgatott minket. Az előadás végén azután följött a színpadra, és meleg szavakkal megdicsért bennünket. Ma már tudom, amit akkor éreztem, *katarzisz*nak hívják, s tudom azt is, hogy ezeknek a főlemelő emlékeknek a hatására ismerkedtem meg – persze jóval később – a Mester nagy műveivel is. Ma is figyelek arra, hogy bérleteimben ott legyenek a darabjai. A képzőművészetben *Szinte Gábor* festőművész, atyai barátom segítségével mártóztam nyakig, filmet és könyvet is csináltam róla. Kiváló portretista volt – nem melleleg

művészettörténész professzor – s maga is festett egy képet Kodályról, méghozzá jót. Amikor megkérdeztem tőle, mi értelme van arcképet festeni a fényképezőgép föltalálása után, így válaszolt:

„A fénykép sohasem vetélkedhet egy festménnyel... ülünk le egy kényelmes fotelba, és határozzuk el, hogy egy számunkra megnyerő ember fényképét egy órán keresztül nézzük. Próbáltam magam is, másokkal is kipróbáltattam – lehetetlen! Ugyanis a fotó néhány perc múlva kiüresedik, szemünk káprázní kezd, agyunk zúgni, senki sem bírja húsz percnél tovább... Ugyanakkor két órát ültem Rembrandt fára festett önarcképe előtt a bécsi Kunsthistorisches Museumban, és nem untam meg, sőt nehezen váltam meg tőle. Ugyanis *a festett képpel beszélgetni* lehet. Nem szavakkal, hanem gondolatcsere útján. Ezt az teszi lehetővé, hogy *a festés egy folyamat rögzítése*, nem pedig egy pillanaté. Aki gyakorlott a portréfestésben, az tudja, hogy egy kép az elkészültéig akár száz, különféle kifejezés-árnyalaton is végigmegy. Eleinte kereső jelleggel, később amikor a festő rátalál az igaz *lelki képre* – mert azt keresnie kell –, akkor már a kép vezet és viszi a tökéletes megoldás felé. A hosszú folyamat eredményeképpen megszületik tehát a mű, magába sűrítve ellentétes érzelmeket, különféle tulajdonságokat. Olyan *összkép* keletkezik tehát, amely minden fotónál jobban mutatja be alanyát... *A festett portréra emlékezni lehet*, a fényképre csak akkor, ha olyan mellékes figyelemfelkeltő hatásokkal dolgozik, mint például a nyelvöltögető Einstein fotója...”

Szóval érdeklődéssel vettem kézbe Natter-Nád Klára munkáját, s kezdtem napokon át „beszélgetni” a Kodály-ábrázolásokkal, amelyeket már 1994-ben elkezdett gyűjteni, amikor szerkesztője lett *A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG HÍREI* című periodikának, hogy azután minden lapszám belső fedlapjára egy-egy Kodályt ábrázoló műalkotást tegyen. Az évek múltak, a képek sokasodtak, és kötetért kiáltottak. Ezt hallotta meg a Szerkesztő, s válogatta össze azt a 65 alkotást, amely új könyvében szerepel. Szobrok, olajfestmények, domborművek, kisplasztikák és grafikák idézik föl a Mester jellegzetes arcvonásait. Igaz, a legkorábbi róla készült festményen, Bató Józsefén, amely 30 éves kora előtt ábrázolja Kodályt, még nincs hosszú haja, és teljes szakállat visel. Kunwald Cézár munkáján, meg Véberné Gasparovics Gizella textil kollázsán pedig mintha az ifjú Petőfit látnánk. Ahány mű, annyi – részleteiben sokszor meglepő – megoldás. Elemzésük azonban nem a recenzens dolga, bár némelyikről oldalakat lehetne írni. (A Mestert legtöbbször hosszú hajjal, kórszakállal ábrázolják a fényképek és a műalkotások. Egyetlen felvételt láttam Bősze László egyik régi könyvében, amely kifejezetten rövid hajjal és Jávor-bajusszal ábrázolja az ifjú Kodályt.)

Natter-Nád Klára nem egyszerű festménykatalógust készített, hanem – kár, hogy nem kissé nagyobb méretű – *képeskönyvet*, amelyből a Mester sokféle felfogásban megrajzolt arcvonásain túl megismerhetjük életútját, működésének színtereit, és nem utolsósorban a műalkotások feltehetőlegének helyszíneit. Utóbbiakról gondosan rajzolt színes térkép ad pontos áttekintést. Apropó – színek. Nagy erénye a könyvnek, hogy mindegyik alkotás *eredeti* színeiben mutatja meg magát. S hogy ez a kötet művészen *szép* is lett, dicséret illeti érte a képszerkesztő és technikai munkatársakat is, mert minden fénykép és nyomdai megjelenése elsőrangú. Átgondolt és ízléses az anyag tördelése is az elegáns papíron. Ráadásul a Szerkesztő – mértékadó tanári és ismereterjesztői erényeit bizonyítva – rövid, de lényegre törő *jegyzetekkel* látta el az egyes alkotásokat. Ezek egy része a művek keletkezésének körülményeit, más része az alkotók pályáját mutatja be.

Úgy gondolom, hogy Natter-Nád Klára és munkatársai kitűnő munkát tettek le az asztalra. A szerkesztés átgondolt, a művészi és a technikai megvalósítás pedig mintaszerű. Valódi intellektuális élmény ezt a könyvet kézbe venni, olvasni és nézegetni.

A jó előadás után sokszor fölhangzanak a „*Hogy volt! Bravó!*” kiáltások. Kijár ez Natter-Nád Klárának is. Kívánjuk, hogy keressen és találjon újabb és újabb Kodály-ábrázolásokat – ennek sikeréért akár még országos gyűjtőmunkát is érdemes lenne meghirdetni –, hogy mielőbb megszülethessen jeles munkájának második kötete.

2018. február 10.

Mezei Károly

Köszöntő

Dr. Márkus Miklósné Natter-Nád Klára egy nagyon kerek születésnapjára

„Minek nevezzetek?” írja Petőfi Sándor, s e sorok írója zavarba jön, ha az ünnepeltet köszönteni készül.

Híres mesterek, tanárok tanítványa, maga is tanító, tanár, kezdeményező, kivitelező, összegező, zeneíró, zenekutató, tankönyvszerkesztő, tankönyv író, szervező, műsorvezető, hírvivő, hír-hozó, hírmondó, pályatárs, kortárs, munkatárs, harcostárs, kolléga, – eközben feleség, anya, nagymama...

Mondják: senki sem pótolhatatlan. De vannak kivételek!

Pedig olyan évtizedeket élt át Ő is, mint már alig néhányan, akikre vonatkozik Bárdos Lajosnak Pákolitz István versére írott „A jövő emberéhez” című műve. Szinte egy századot éltünk végig, békét, világháborút, kommunizmust, 56-ot, rendszerváltást. Szinte már sok is. Nem volt könnyű az elmúlt század: mozgalmas, drámai, eseménydús. „A jövő embere” is majd megéli a maga századát.

Végül álljon itt köszöntőül egy parafrázis Kodály és Bartók egy-egy kórusának szövegéből:

*Mosolyog az hajnal,
aranyszál tollakkal repdes, mint egy angyal,
ingó-bingó zöld fűszál szépen felöltözik,
liliom rózsával meg is törülközik,*

*Szíved vígan éljen.
semmi szomorúság szívedhez ne férjen,
bánatnak árnyéka téged elkerüljön,
téli hóviharban amennyi hópehely,
tavasszal a fákon mennyi virágkehely,
nyáron aratáskor amennyi búzaszem
annyi jót kívánok tenéked –
Magyar Kultúra lovagja,*

25 éve a Magyar Kodály Társaság Hírei szerkesztője!

Szőnyi Erzsébet

GALYATETŐI EMLÉKEZÉS

Galyatető – Kodály Zoltán – Missa brevis – Ittzés Mihály

Vajon mi köti össze e négy külön-külön is csodának tekinthető ajándékát a Jóistennek?

Galyatető volt Kodály Zoltán kedvenc tartózkodási helye (mondhatni második otthona). Bizonyíthatóan ide kötődik legszebb egyházi művének születése (Csendes mise – Missa brevis) és Ittzés Mihály zenetudós, zenepedagógus, művészeti író érdeme, akiben én gimnáziumi osztályfőnökömet tisztelhettem, hogy e falak közt először felhangzott a nagy mű.

2014. június 28-án, éppen öt éve, a kápolna előtti bronz Kodály szobor szentelésén, mely *Sütő Ferenc* pécsi szobrászművész alkotása.

Bármilyen furcsa is kimondani, a 964 méter magasan fekvő Galyatetőt Trianonnak „köszönhetjük”. Amikor elveszett a Tátra, maradt helyette a Mátra. Először megépült a kilátó, 1934-ben. A Nagyszálló (ma Grandhotel Galya) 1936-39 között készült el. (4 emelet, 110 szoba, 300 ágy). Éppen idén 80 éves!

Ismert vendégei közül néhány: Illyés Gyula, Németh László, Kisfaludy Stróbl Zsigmond, Honty Hanna... Még filmet is forgattak benne: Tavasz napsütés címen, Tolnay Kláry, Turay Ida, Csontos Gyula főszereplésével. A 107-es és 108-as egymásból nyíló szobák, a leghíresebb vendégnek, Kodály Zoltánnak és feleségének voltak fönntartva.

Jankó Gyula építész elmondása alapján tudjuk, hogy a szépen faragott mátrai andezit kőből jócskán maradt. Elhatározták, hogy temp-

lomot építenek belőle a szálló vendégei számára. 1941. szeptember 8-án szentelték fel a Magyarok Nagyszónya tiszteletére. Persze mindenki csak becenevén: Kodály kápolnaként ismeri és emlegeti. Egy oldaltornyos, egyszerű épület.

Harangját az egri érsek ajándékozta. A háború során megsérült, de működik. Felirata: „Ezt Szmrecsányi Lajos egri érsek adományozta, amikor hős honvédeink a Donnál a vörös áradat ellen harcolnak. 1942.” A színes üveglablakok két művész: Sztehló Lili (1897–1959) és Csiby Mihály (1922–2016) munkái.

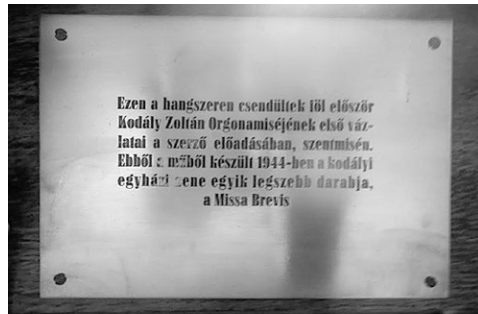
Belépve bal oldalon: államalapítónk, Szent István, fia Szent Imre herceg és a lovagkirály, Szent László láthatók. Amikor 1938-ban nálunk volt az Eucharisztikus világkongresszus, róluk lettek elnevezve a Felső-Mátra szlovák falvai (Alkár= Mátraszentimre, Felsőhuta= Mátraszentistván és Fiskaliáshuta= Mátraszentlászló)

Jobb oldalon női szentjeink: Árpádházi Szent Erzsébet és a Nyulak szigetének névadója, IV. Béla király leánya, Margit.

A szentélyben lévő egyik ablak, Kodály Zoltán felesége, Emma asszony adománya. A középső, a Missa brevisre emlékeztet. Orgonasípok előtt éneklő kórus látható, kottarészlettel. Felső részében a keresztény hitvallás első sora olvasható: „Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem” Vagyis: „hiszek az egy Istenben, a mindenható Atyában” Ezt az ablakot Csiby Mihály készítette 1987-ben. Amint a hátul lévő is az ő alkotása (1990-ből) Rajta a Boldogasszony Anyánk, régi magyar himnusz sorai olvashatók. (A két művész stílusa szemmel láthatóan is jól elkülöníthető.)

A templom karzatán ma is az a harmónium szolgál, melyen Kodály Tanár Úr oly sokat játszott. Rajta egy réztábla emlékeztet erre.

Amikor sétálni indult, s a templom felé vette útját, a helyi gyerekek utána futottak. Jó néven vette, ha a gerendán ülve, hallgatják őt, ahogyan játszik. Egyetlen kikötése volt csupán, csendben kellett figyelni.

Történt pedig, hogy a nagy hóban, nem tudott feljönni Gyöngyösorosziból a kántor. Telefonon megkérte Kodályt, hogy helyettesítse a misén. Idézném *Nádasdy Alfonz* bencés szerzetest, Kodály gyóntatóját, aki a Tanár Úr temetési szertartását is vezette. „Kérdeztem, hogy a nagy hóban és hidegben el tudott-e menni a misére, a kis hegyi kápolnába. Odanyújtotta elmaradhatatlan ötvonalas jegyzetfüzetét és azt mondta: „Segédkántor lettem, és ezt írtam.”

Jellemző Kodály lelkületére, hogy nem akart ötletszerűen improvizálni („nem méltó a liturgiához” – mondta)... Ezért vázlatokat készített a mise részeihez. Ez lett az alapja a XX. század legliturgikusabb remekének, az Orgonamisének, majd a *Missa brevis*nek. Klasszicitásában, a mise lényegéhez, szövegéhez alkalmazkodásban mintának lehet tekinteni...Első lehettem, aki hallotta e művét, mert néhány hét múlva zongorához ülve bemutatta. Hozzátette: „Kétszáz évet késtünk vele”

Amikor 1944-ben fenyegetve érezte magukat, de főleg Emma asszony életét, beköltöztek az Irgalmas Nővérek zárdájába. Erről *Ittészné Kövendi Kata* könyvéből idéznék.

„Kodály volt tanítványa, Bors Virginia nővér segítségével talált menedéket itt az ostrom alatt. Feleségével december 15-től január 23-ig, az Operaház pincéjébe való átköltözésig itt húzódtak meg, nagyon sok menekülttel együtt, a pincében berendezett óvóhelyen... A bombázások közben, a rendelkezésére bocsátott, harmóniummal is ellátott második emeleti szobában fejezte be a Missa brevist”

„Az ostrom utolsó heteit feleségével a pincében töltötték, ahová az Operaház személyzete mellé őket is befogadták: Emma asszony zsidó származása miatt bujkálniuk kellett. A Missa brevis első előadását, 1945 februárjában az Operaház fűtetlen alsó ruhatárában tartották. A szólisták helyettesítették a kórust is, az orgonaszólamot *Oláh Gusztáv*, az Operaház rendezője játszotta harmóniumon.” 2017-ben ezt megismételték ugyanazon a helyszínen.

Hogy születése helyén, Galyatetőn is megszólaljon a mű, sokat kellett várni – 73 évet. Az érdem *Ittész Mihály* Tanár Úré. Úgy gondolta, a kápolna előtti szobor avatásakor, a szentmisén fel kell hangzania a Missa brevisnek. Bátorított és biztatott. Mindenben segített. Az új Liszt Ferenc Kamarakórus énekelt, *Erdei Péter* vezetésével. A harmóniumnál *Fassang László* ült. A misét *Kacsik Árpád* plébános atyánk celebrálta. Örök emlék marad nekünk, akik hallhattuk.

Takács Miklós, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egykori növendéke, ma a kanadai Montreálban karmester, szeretném feleleveníteni a tőle hallott történetet.

„Karmesterként már zeneakadémista koromban próbálgattam szárnyaimat. egy budapesti templom kórusán. Az Újlaki Templom énekkarával és az Operaház fiatal szólistáival, többek között Kodály Missa brevisét is előadtuk. Ennek a gyönyörű misének egész kottaanyagát Kodálytól kaptuk ajándékba. Amikor az árát akartam megtudni, Kodály így válaszolt: »Énekeljétek szépen! ez az ára.«”

Antalné Zoboki Anna

Galyatetőn Kodály Zoltán és Ittzés Mihály nyomában

A nyári rekkenő hőségben július 7-én koradélután szinte felüdülést jelentett a Mátra csodálatos egeket ostromló fenyveseiben kanyarogni Galyatetőre, a köznyelvben csak Kodály kápolnaként emlegetett helyszínre ahol egy szép és nemes kezdeményezés résztvevői lehettünk. Az „ügy” nem más, mint a híres harmónium, melyen maga Kodály is sok esetben játszott és a leghíresebb eset a Csendes mise (később Missa brevis) születése volt.

A hangszer elhanyagolt állapotára néhai elnökünknek *dr. Ittzés Mihálynak* figyelmét *Földi János* hívta fel még 2018-ban, aki egy kirándulás alkalmával szembesült a lehangoló ténnyel. Ezután tett tett követett, a Magyar Kodály Társaság és a KÓTA szervezésében jótékonsági hangverseny március 6-án Kodály Zoltán halálnak 51. évfordulóján az Avilai Szent Teréz templomban Budapesten, majd az anyagi hiányok pótlására később legfelsőbb szintről további pénzügyi támogatás is érkezett. Az előkészületekben részt vett *Somogyvári Ákos* és *Oláh Gábor* a KÓTA nevében, valamint *Dobák Gábor* mátraszentimrei plébániai kormányzó. Néhai elnökünket azonban a gyors és végzetes betegsége már megakadályozta az ügy végigvitelében. Egészségi állapota itt már súlyosabb volt, mint ahogy ő azt mutatta. Öt évvel ezelőtt amikor Kodály mellszobrát felavatták a kápolna előtt, szintén *dr. Ittzés Mihály* kezdeményezésére először hangzott el itt a Missa brevis beírva magát a mű amúgy is érdekes sorstörténetébe.

Most *Somogyvári Ákos* aki felvállalta az ügy továbbvitelét köszöntötte a megjelenteket, a kóruszámok az ő vezetésével foglalták keretbe a délután zenei vonalát. Ennek egyik meghatározó pillanata volt a harmónium újra szentelése, melyet *Varga László* váci kanonok végzett s a fiatal orgonista *Mészáros Zsolt Máté* szavai, aki elérzékenyülve beszélt a benne kavargó gondolatokról, arról hogy egy olyan hangszert szólaltathat meg melyen maga Kodály is játszott. Ezt egy réztábla is jelzi

az arra járóknak akik előtt a kápolna mindig nyitva áll.

A szentelési ünnepség kiemelt produkciója volt ez alkalommal is a Missa brevis melyben *Kövári Eszter Sára*, *Szarka Emília*, *Kiss Edit*, *Komáromi Márton*, *Klézli János* énekművészek, *Mészáros Zsolt Máté* orgona-, és harmónium művész, valamint a *Ciszterci Szent Alberik és a Kőbányai Szent László Kórus* működött közre *Somogyvári Ákos* karnagy vezényletével.

Zoboki Anna élvezetes helytörténeti ismertetése után, *Ittzésné Kövendő Kata* személyes emlékeit osztotta meg a zsúfolásig megtelt kápolna hallgatóságával.

Kiemelte, hogy a 2018 március 6.-i jótékonsági hangverseny volt férjének az utolsó nyilvános megjelenése, melyet már igen betegen teljesített. Közismert volt elkötelezettsége, minden tettel, gondolatával a kodályi közügyért dolgozott. Kata asszony az utolsó pillanatban elkészült MMA portéfilm címét említette férje jellemzésére: „Az élet egy szolgálat!”

A hangverseny záró akkordjaként *dr. Ittzés Mihály* emlékére táblát avatott *Dobák Gábor* plébániai kormányzó, melyen koszorút helyeztek el az Erkel Társaság, a KÓTA és a Magyar Kodály Társaság nevében, a társelnökök *dr. Szalay Olga* és *B. Horváth Andrea* valamint a kórusok és a helyi szervezetek képviselői. Mise közben a természet is megmutatta magát váratlan vihar formájában felfrissítve a levegőt és igazi *hegyiejszakás* párába vonta a környező völgyeket, hegyeket.

A közreműködő kórusokat, szólistákat és vendégeket a közeli Stella vendégházban fenséges és igaz szívvel készített agape várta és még egy váratlan meglepetés mert *Varga László* atya *kodályos* emlékeit megosztotta vacsora közben a jelenlévőkkel. Köszönet illet mindenkit aki részt vett ennek a délutánnak a létrejöttében,

megszervezésében, zenei megvalósításában. Bízunk abban, hogy a kápolna épülete is hamarosan megújul és ismét, immár minden szempontból a Kodály hívők zarándokhelyévé is válik.

B. Horváth Andrea

A harmónium múlt és jelenkori története

2019. július 7-én bensőséges ünnep zajlott az 1941. szeptemberében felszentelt Mátraszentimre-Galyatetői Magyarok Nagyasszonya Templomban

A Kodály házaspár adományai annakidején nagyban hozzájárultak a kápolna létrejöttéhez. Kodály 1941-42 telét Galyatetőn töltötte, ekkor született legszebb egyházi műve, a *Csendes mise* orgonaváltozata, más néven a *Missa brevis*, melynek sorai: „Missa brevis, in tempora belli” azaz „Rövid mise háborús időkben”.

FOTÓ: CZÍMER TAMÁS

2014. június 28-án egy önálló köztéri Kodály szobrot állítottak a róla elnevezett templom elé, ekkor avató beszédet dr. Ittész Mihály, a Magyar Kodály Társaság elnöke, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja mondott.

Idén kettős ünnep volt a július 7-i: egyrészt a kápolna harmóniuma felújításának és felszentelésének, másrészt Ittész tanár úr emléktáblája felavatásának és megszentelésének ünnepe. Az ünnep fényét emelte, hogy a *Kőbányai Szent László Kórus* és a *Ciszterci Szent Alberik kórus* Kodály Missa brevisét adta elő *Somogyváry Ákos* karnagy vezényletével.

Milyen események vezettek az ünnepi megemlékezéshez?

A kőbányai kórus egyik oszlopos tagja, *Földi János*, feleségével 2012-ben Galyatetőn nyaralt. Nagy örömmel fedezték fel a kis templomot, gyönyörű színes ablakait, belső terét lefotózták. A következő napon igeliturgián vettek részt, melyet egy hitoktató tartott, aki később felengedte őket a kórusra. Itt a betört ablakok és a sok szemét, piszok mellett láttak egy letakart harmóniumot, melyen réz emléktábla jelezte, hogy Kodály Zoltán is játszott rajta. Az áldatlan állapotban levő hangszerről készült fotót János többeknek megmutatta, azonban pozitív változás nem történt.

A fent említett két kórus a 2017-es kettős Kodály évfordulóra készülvén tanulta a *Missa brevis*-t, és a próbák kapcsán a harmóniumról készült fotót János megmutatta *Somogyváry Ákos* karnagy úrnak, az Erkel Társaság elnökének is, attól az ötlettől vezérelve, hogy valamit tenni kellene az instrumentum „megmaradásáért”. Karnagy úr bemutatta a fotókat a KÓTA-ba, majd a Kodály Társaságot is megkereste, és Ittész tanár úr, a Kodály Társaság akkori elnöke felkarolta a kezdeményezést.

A két kórus 2018. március 6-án, Kodály Zoltán halálának 51. évfordulóján rendezett jótékonyági koncerten a budapesti Avilai Szent Teréz templomban előadta a *Missa brevis*-t. Ezen az eseményen még Ittész tanár úr is jelen volt. Már ekkor közel elegendő adomány gyűlt össze a harmónium felújítási munkálataira. Az utóbb elkészült magas színvonalú rekonstrukciós munka a kelebiai *Pék Csaba* keze munkáját dicséri.

A szakember *Oláh Gábor*, a Baptista Közpointi Énekkar karnagya ajánlására végezhetette el a felújítást.

Ittész tanár úr a jótékonyági koncert után 3 hónappal sajnos itt hagyott bennünket. Az Ő és *Somogyváry* karnagy úr közbenjárása azonban nagyban hozzájárult ahhoz, hogy harmónium felújítási munkálatai mellett *Balogh Zoltán* miniszter úr külön keretéből finanszírozza a kápolna felújítását, melyre mostanában került sor. Ittész Mihály távozása arra sarkallta karnagyunkat, hogy az ő hiányában is végig vigye ezt a két „vállalkozást”; közben megszületett az a gondolat is, hogy Tanár Úr tevékenységét emléktábla hirdesse. *Dobák Gábor* mátraszentimrei plébániai kormányzó végigkísérte a felújítási munkálatokat; A harmónium és Ittész tanár úr emléktáblájának felavatását és megszentelését *Varga László* kanonok, karnaggal, a KÓTA Egyházzenei Bizottsága elnökével (Váci Székesegyház) együtt celebrálták a július 7-i ünnepségen.

Ittész tanár úrra régi tanítványa, *Antalné Zoboki Anna* és özvegye *Ittészné Kövendi Kata* asszony emlékezett szép szavakkal, melyekből kirajzolódott egy komoly, nagyhírű tudós és egy minden jó ügyért harcoló, végtelenül segítőkész ember alakja.

Az eseményen a Magyar Kodály Társaság nevében *B. Horváth Andrea* és *dr. Szalay Olga*, a Magyar Kodály Társaság társelnökei, a KÓTA képviselőiben *Bimbó Zoltán* és *Varga László* atya, az Erkel Ferenc Társaság vezetőjeként *Somogyváry Ákos* helyezték el a megemlékezés koszorúit.

A közreműködő szólisták: *Szarka Emília*, *Kővári Eszter Sára* és *Kiss Edit* - szoprán, *Komáromi Márton* - tenor, *Klézli János* - basszus (a Kodály Társaság tagja) voltak, a harmóniumon *Mészáros Zsolt Máté* orgonaművész játszott, aki már több, mint 5 éve a Kőbányai Szent László Templomban orgonál és kíséri kórusunkat.

A Kápolna zsúfolásig megtelt emlékezőkkel, helybéliekkel, arra járó kirándulókkal, és a felnőttek mellett sok kisgyerek is részt vett az ünnepen. Biztos vagyok benne, hogy mindenki – a résztvevők és a hallgatóság is – áhitattal teli, életre szóló élményben részesült.

Vargáné dr. Feminger Andrea,
a kőbányai kórus tagja

Ittészné Kövendi Kata

A Marczibányi téri Kodály Iskola tanérváró hangversenye, 2019

Mértéktartóan elegáns helyszínen, a Fővárosi Operettszínházban tartotta évzáró koncert-matinéját a budapesti Marczibányi téri Kodály Iskola, 2019. június 1-én.

Méltó és alkalmas helyszínen, egy olyan műsor számára, ahol különböző énekkarok váltják egymást – és a szólistákat – a pódiumon, miközben az éppen nem szereplők az erkélyen helyet foglalnak (mozgásukkal a közönséget nem zavarva), hogy társaikat meghallgassák. Mód van a nagy létszámú közönség, családtagok, barátok, érdeklődők fogadására és kényelmes elhelyezésére, és tágas terek állnak rendelkezésre, hogy a rendezvény szünetében szereplők és közönségük magukat kellően felfrissíthessék. Nem felesleges luxus, hivalkodás tehát a helyszínválasztás. Köszönet a támogatóknak! ráadásul kényelmes – egy villamosjáratral elérhető – közelségben az iskolától.

Tegyük hozzá, méltó programot fogadott be az épület, *Fellner és Helmer* remek színháza, azé az alkotópárosé, amely az 1870-es évektől az I. világháborúig, Augsburgtól Jászvásárig Közép-Európa-szerte anynyi szentélyt emelt Tháliának. Ezen a június-elszombati matinén ugyanis az ország egyik nagy múltú és nem kevésbé nagy jelenű énekenetagozatos iskolájának tanulói és művésztanárai léptek közönség elé, hogy a népzene-től a magyar és az egyetemes zenetörténeten át egészen napjaink zenéjéig ívelő, változatos műsorral adjanak képet munkájukról és szerezenek örömet hallgatóságuknak.

Nagy múltú és nagy jelenű iskola – nagy múltú, hiszen Kecskemét és Veszprém után 1954-ben itt, illetve a jogelőd Lorántffy utcai iskolában indult az országban (a világon) harmadikként ének-zene tagozatos osztály, ettől az időponttól számítva tehát idén 65 évesek; és nagy jelenű is, hiszen egy immár 12 osztályos, zeneiskolával kiegészülő, Magyar Örökség-díjas, nemzetközileg ismert és elismert intézmény, amely legutóbbi sikerét pár hónapja aratta, amikor egyik kórusa első helyezéssel tért meg egy prágai kórusfesztiválról. Az egyik kórusa, mert a Marczibányi téri Iskola „több kórusos” intézmény, ahogyan ezt a mostani évzáró hangversenyen is láthattuk-hallhattuk.

Összkar, Gyermekkar, Aprók kara, a Magyar Rádió Gyermekkórusa, a kórustagokból szervezett kis hangszeregyüttesel kísérve, három osztály – elsőtől harmadikig – népi játék-bemutatója; a középiskolás korúakból álló Leánykar és Vegyeskar, a leginkább elkötelezettek Versenykórusa – kisebb és nagyobb, jobbnál jobb együttesek egész sora lépett színpadra. Eltérően a ragyogó dramaturgiájú, ám homályos üzenetű Oszkár-díjas kisfilm sugallta zeneoktatás-képtől, itt, a Kodály Iskola évzáróján valóban *Mindenki* énekelt, a legkisebbeknél a morgósok is,

mintegy diszkrét és egyáltalán nem zavaró orgonaponttal kiegészítve az ünneledt és mégis fegyelmezett színpadi játékot.

Igen, *játszani is csak pontosan, szépen érdemes*. Ahogyan a Kodály-iskolások gyakorolják. Ahogyan a Mester a zenei nevelés felszabadító és fegyelmező erejét megálmodta. Amilyenként *József Attila* az életet, *szép és komoly fiak* (és lányok) világát eszményítette.

Népi játék az 1-3.a. osztályosokkal

A gördülékenyen pergő műsorban, konferált *Tarcsa Zsuzsanna* tanítónő. A kiváló kórusok között kiváló hangszerekesek léptek fel: furulyások, fuvolisták, hegedűsök és csellisták, továbbá egy zongorista (akivel felkészítő tanára játszott négykezes). Mindannyian szólistaként vagy kamaramuzsikálásban megmérettek és bizonyítottak már országos vagy nemzetközi fórumokon, többségükben az iskola tanulói, meg két olyan fiatal muzsikos, aki a Marczibányi téri falak közül indult, azóta pedig a Zeneakadémián folytatja tanulmányait vagy már belépett a hangverseny-életbe.

A Marczibányi téri Kodály Iskola – teljes értékű iskola, ahol a zene az embert (a gyermeket), az ő kibontakozását és kiteljesedését szolgálja. Iskola, ahol a szolgálatban nevelők sora tevékenykedik. Az ő áldozatukat ismeri el évről évre a „Kodály Iskoláért” Emlékplakett, amelyben idén hárman részesültek: *Kaszásné Becsei Anna* angol nyelv-tanár, *Czupy Szilvia* fejlesztőpedagógus, valamint a tantestület braziliai születésű tagja, az évzáró koncerten is közreműködő *Thiago Bertoldi* zongoraművész. Az emléklakettet a koncert keretében, **Öri Csilla** igazgatótól vették át

Műsor

Kodály Zoltán: Nagyszalontai köszöntő

Túrót eszik a cigány

Tóth Péter: Magnus, maior, maximus

Gyerekar

vezényel: *Őri Csilla és Uhereczky Eszter*

J. S. Bach: d-moll concerto -

II. Adagio, III. Presto (BWV 1059R)

Adolf Diána - furulya

zongorán közreműködik: *Herdliczka Márta*

Marc Bertomieu: Suite Romantique

Balogh Ilona - fuvola

zongorán közreműködik: *Thiago Bertoldi*

Bárdos Lajos: Két bicínium

(Tábori muri, Anyóka, banyóka)

Kodály Zoltán: Öt bicínium

(Házam előtt, Ez a lábam, Zöld erdőben,

Induló, Egy, kettő, három)

Aprók kara

vezényel: *Őri Csilla és Uhereczky Eszter*

Antonio Vivaldi: C-dúr concerto két furulyára

Máté Nóra, Németh Lilianna - furulya

zongorán közreműködik: *Herdliczka Márta*

James Hook: Szonatina 1. tétel

Bessenyi Eszter, Huray Hanna,

László Zsófi - fuvola

Thomas Morley: Ho Who Comes Here? - madrigál

Anonymus: Newcastle

John Hilton: My Mistress frowns - madrigál

Magyar Rádió Gyermekkórusa

közreműködik: *Máté Nóra - furulya,*

Ivanyos Lidia - hegedű, D. Nagy Aletta - gordonka

vezényel: *Dinyés Soma*

--- sz ü n e t ---

Népi játékok

1.a, 2.a, 3.a osztályok

betanította: *Puskás Gyöngyi és Erdei Gabriella*

„Kodály Iskoláért” Emlékplakett átadás

Pierre Attaignant: Tourdion

Farkas Ferenc: Vallon szerenádo

Trubadúr ének

Vegyeskár

vezényel: *Uhereczky Eszter*

Robert Schumann: Wassermann

Franz Schubert: 23. Zsoltár

Leánykar

vezényel: *Őri Csilla és Uhereczky Eszter*

zongorán közreműködik: *Thiago Bertoldi*

Francis Poulenc: Szonáta négy kézre

Kovács Zétény és Turós Enikő - zongora

Georg Goltermann: Capriccio

D. Nagy Aletta - gordonka

zongorán közreműködik: *Thiago Bertoldi*

Manuel de Falla: Danse espagniole

ifj. Mága Zoltán - hegedű

zongorán közreműködik: *Szenthelyi Judit m.v.*

B. Martinu: Zavirany lesa

Kocsár Miklós: Salve Regina

Tóth Péter: Ave verum corpus

Rorate caeli

Zombola Péter - Vajda János: Éjjelek

Kodály Zoltán: Táncnóta

Versenykórus

vezényel: *Őri Csilla és Uhereczky Eszter*

Felkészítő tanárok:

Kecskeméti László, Kiss Beáta, Miklós Adél m.v.,

Molnár Johanna, Nagy Noémi, Szenthelyi Miklós m. v.,

Turós Enikő, Vaig Júlia

a kitüntettek. Elhivatottságukat az igazgató asszony *Reményik Sándor* verssoraival érzékeltette: „Akarom: fontos ne legyek magamnak. / A végtelen falban legyek egy téglá, / Lépcső, min felhalad valaki más...” – ezek a sorok alighanem az intézmény egészének ars poeticájaként is felfoghatók.

Ők hárman, az idei kitüntettek, meg a többiek, akik ezen a hangversenyen közreműködtek vagy előkészítésében szerepet vállaltak; ők mindannyian, nevelők és más beosztású dolgozók, gyerekek és szülők együtt: az iskola. Élükön a két kiváló karnagy, *Őri Csilla* és *Uhereczky Eszter*, akik kezében összefutnak a szálak.

Uhereczky Eszter, Őri Csilla és az Aprók Kara

Íme, egy elhivatott intézmény, magyar módszer szerint, és nyitottan a világra. Magyar gyökerekből, az egyetemesség igényével. Ezt igazolta a műsor gazdagsága és a megszólaltatás minősége.

A hangversenyen az énekkarok minden művet eredeti nyelven énekeltek. Angol, francia, német, cseh, latin... minden jel szerint a felnövekvő generációk beszélnek majd Európa nyelvét. Energiánkat összpontosítva generáltuk Európa és a világ népeit abban, hogy jobban értsék a magyart.

Köteles György

Lajtha László megemlékezés

Lajtha László, Kossuth-díjas magyar népzenekutató-gyűjtő, zeneszerző és zenepedagógus tiszteletére, ünnepi megemlékezést és koszorúzást tartottak a Hagyományok Háza szervezésében 2019. június 29-én

Lajtha László (1892–1963) tiszteletére rendezett ünnepség a zeneszerző emléktáblájának megkoszorúzásával kezdődött Budapesten a Váci utca 79-es számú ház előtt. A zeneszerző 1923-ban költözött ide családjával és egészen 1963-ban bekövetkezett haláláig ez volt az otthona. Itt alkototta meg művei nagy részét, és itt nevelte fel két nemzetközi hírű tudóssá lett fiát is.

Lajtha Lászlót a népzene, és általában a népi hagyományok iránti szenvedélyes szeretete és elhivatottsága vezérelte. Még csak 18 éves volt, amikor Bartók nyomán népzene gyűjtő útra indult, Erdélybe, édesanyja szülőhelyére. Számos elismerésben részesült már életében is, többek között – Liszt Ferenc után másodikként – a Francia Szépművészeti Akadémia tagjává választották. Népzene kutatóként főként a hangszeres népzene és a vallásos népének gyűjtésével vált kiemelkedővé, emellett az 1972-ben megindult magyar tánccházmozgalom alapvető forrásanyagául is Lajtha széki gyűjtése szolgált.

Az emléktáblánál Lajtha László munkásságát, a Hagyományok Háza főigazgatója, Kelemen László méltatta.

„A névadó mindig példa volt számomra. Személyében nemcsak a nagyformátumú zeneszerzőt tiszteltem, hanem a zenéhez kötődő alázatát is becsültem. Szóbeszédéből tudom, hogy amikor Bartókék 1916-ban felvették Lajthával a kapcsolatot, tulajdonképpen egy zenéhez értő szolgát kerestek – nos ez volt Lajtha. Szolga volt a szó legnemesebb értelmében. Emellett felnézhetünk kimagasló egyéniségére: a francia zene frissességét hozta el a magyar népzenei világba. Habitusa is példamutató, a háború után egy sikeres angliai életszakaszból érkezett haza, felvállalva az üldöztetést és nélkülözést. Szívós munkával hozta létre a Lajtha-csoportot: kiemelkedő munkát végeztek *Tóth Margittal*, *Erdélyi Zsuzsannával*. Kevesebb köztudott, de a Kossuth-díjjal járó összeget is megosztotta a rászorulókkal. Büszke vagyok arra, hogy a Magyar Örökség-díjjal kitüntetett zeneszerző hagyatékát a Hagyományok Háza gondozhatja.”

Ezt követően *Mátyus Bálint*, Belváros-Lipótváros önkormányzati képviselője tartott beszédet, méltatva Lajtha jelentőségét, kiemelve, hogy a kerület értékeli nagyszámú, neves zenész lakosainak jelenlétét, támogatja a jól működő Ének-zenei Iskolát és Zeneiskolát.

A beszédek megelőzően és befejezőként Nyitrai Tamás és a Tükrös zenekar játszott népzenei Lajtha gyűjtéséből. Az arra haladó közönség

is szívesen megállt hallgatni a jól szóló muzsikát. Innen az ünneplők – a zenekar vezetésével – közös zenés sétával indultak Lajtha László Károlyi-kerti szobrához.

A Károlyi-kertben 2014 június 30-án Lajtha László születésének évfordulóján, avatták *Gálhidy Péter* szobrász művész alkotását, így – régi hiányt pótolva – első alkalommal állítva szobrot a zeneszerzőnek. Közös összefogás eredményeként került sor akkor az ünnepélyes szoboravatásra. A Hagyományok Háza, a Magyar Művészeti Akadémia, a Fővárosi Önkormányzat és Belváros-Lipótváros Önkormányzata támogatásával valósulhatott meg, dr. Lajtha Ildikó jogörökös kezdeményezése, aki sajnálatos módon azt már nem érthette meg. Jelen volt a zeneszerző, neves agykutató fia *Dr. Lajtha Ábel*, aki 1948 óta él Amerikában.

A Zenetudományi Intézetben 2013. február 13-án avatták fel az akkor 50 éve elhunyt Lajtha László emlékére rendezett kiállítást és a *Lajtha - Emlékszobát*. Ekkor a hagyomány egy része is a Zenetudományi Intézet gondozásába került, ahol a továbbiakban is a kutatók rendelkezésére áll, hogy újabb részleteket tárjanak föl zeneszerzői és népzene kutatói munkásságából.

A Károlyi kertben ez alkalommal Gyurkó Csilla, Lajtha jogörököse emlékezett a zeneszerzőre, és *dr. Berlász Melinda*, az MTA BTK Zenetudományi Intézet nyugalmazott tudományos főmunkatársa mondott beszédet.

Márkusné Natter-Nád Klára

Szinte Gábor: *Bartók Béla Székelyföldön (2006)*

Egy festményről, amellyel a budapesti unitáriusok gyakran találkozhatnak...

Néhány oldallal elébb méltattam Márkus Miklósné Natter-Nád Klára: *Kodály Zoltán ábrázolások a képzőművészetben* című – könyvészeti szempontból ugyan szerény, ám tartalmában unikális –, évtizedek munkájával elkészült nagyszerű összeállítását. (Magyar Kodály Társaság 2017. 112. oldal - ISBN 978-615-80902-0-9)

Most egy Bartók-ábrázolást ajánlok szíves figyelmükbe, amelyet *Szinte Gábor* művészettörténész professzor, festőművész készített. Erdély és Olaszország festője, nem mellesleg Bólyai Jánosról, Dávid Ferenc unitárius püspökről, Szenczi Molnár Albertről, valamint személyes ismerőseiről, Márton Áronról, Kodály Zoltánról, Mándy Ivánról, Huszti Péterről is hosszan elnézhető, kifejező és elmélyülten elemezhető portrékat festett. (Szinte Gáborról többet itt találhat: <http://www.festomuvesz.hu/szintegabor/>, és 25-30 más alkotását a Budapesti Magyarok Nagyszonyja templomban tekintheti meg.)

A Bartók-kép 2006-ban készült Rákoshégyen. Megszületésének tanúja lehettem, hiszen heti vendég voltam a művész műtermében, ahol nagy kedvvel kommentálta képeit, osztotta meg velem művészi dilemmáit. E festmény elkészítése során tudtam meg, hogy nagyanyja testvére, Róza néni, a csíkmenasági bíró leánykája – 1905 körül, 14-15 éves korában – maga is beleénekelte Bartók hangfelvevőjébe, és ez máig fontos epizód a Szinte-család legendáriumában. A festőművész maga is erős erdélyi gyökerekkel bírt – hiszen csíkmenasági illetőségű szülei onnan vándoroltak Magyarországra –, s élete végéig Erdély szerelmese volt. Ezért szerette, nagyra becsülte azokat a tudósokat, művészeket, akik – hozzá hasonlóan – vonzódtak Erdélyhez, és ápolták hagyományait. (Fontos itt megjegyezni, hogy a Mester másik rokona, talán nagyapja testvére – ugyancsak Szinte Gábor néven –, elismert erdélyi néprajzkutató volt, a magyar Néprajzi Múzeum utazó „terepmunkása”.)

A festőművész Szinte Gábor tehát elkötelezett híve volt Bartók Béla művészetének, és különösen nagyra tartotta a „tisza forrásokból”, vagyis az erdélyi székely- és román népdalgyűjtésekből készült műveit.

Amikor elkészült a festménnyel – jó nagyra sikerült –, és kivittük azt a rákoshegyi ház árnyas udvarára, hogy nappali fényben is lefényképezzük, azt mondta a színekkel mindig bátran játszó Mester:

„Nézzé meg, ez a festmény nem olyan, mint főiskolai tanárom, Berény Róbert keserűen zaklatott, vibráló Bartók-portréja. Az én képem a kiegyensúlyozott, a nagy munka után elégedett Bartókot ábrázolja.

Szinte Gábor: *Bartók Béla Székelyföldön* (2006) című festménye.
(Az Unitárius Egyház szíves hozzájárulásával.)

Mindennel körülfestettem, hogy ez a nézői érzés megalapozott legyen. A lemenő nap vöröslő sugaraiban látjuk az erdélyi hegyeket, a kékeszöld fenyőket, a falu magas-zsindelytetős házait a székely kapuval. De persze legfontosabb a képen maga a főszereplő. Az előtérben kisimult, nyugodt arccal ül, hátulról egy gyertya-lámpás világít, két keze a térdén, s pillantásából ezt olvassuk ki: *Íme, itt van a tiszta forrás* – a képen egy vizeskorsó jelképezi –, *és gyűjtésem kottái a tarisznyámban. Megcselekedtem, amiért jöttem, a többi a ti dolgotok...* Nagy kérdés, hogy elvégeztük, elvégezzük-e...” (Talán megmosolyognak emiatt, de úgy vélem, nagyon is rendjén lenne, ha Bartók Béla: *Román népi táncok* című műve – *Wass Albert: A funtineli boszorkány* című regénye mellett – réges-régen megkapta volna már a legmagasabb román kitüntetést. Mert senki olyan emberien, olyan költőien, olyan magas művészi színvonalon nem szólt még a román népi kultúráról, mint ők ketten.)

2.	1910.	Jalgyi Koltán	székely- népdalgyűjtés	25	Andráshely, Hód	ad. H	Kell. J. R. 45-1910
3.	1910.	Bartók Béla	zene- alkotásának tanulmány	35	Magyarország (Béla)	Tanulmány ad. H	Kell. J. R. 787-1910

Bartók Béla neve az Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének anyakönyvében. (Az Unitárius Egyház szíves hozzájárulásával)

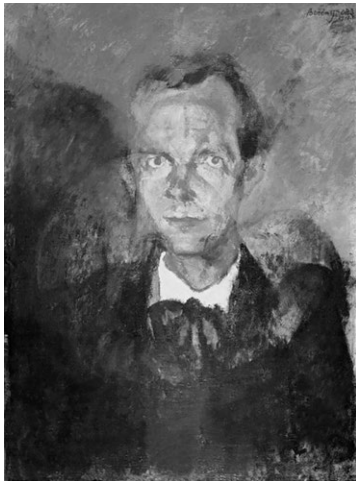
Kincses Erdély

Azt javasoltam Szinte Gábornak, legyen a kép címe ugyanaz, amit Bartók egyik ismert darabja visel: „*Este a székelyeknél*”. A Mesternek tetszett az ötlet, azonban a jogörökös – lelke rajta – sajnos nem járult hozzá.

Szinte Gábor festőművész beszél a képajándékozási rendezvényen. A festmény – előzetes bejelentkezés után – megtekinthető a Bartók Béla Unitárius Egyházközség gyülekezeti termében, 1092 Budapest, Hőgyes Endre utca 3 sz. alatt.) (Az Unitárius Egyház szíves hozzájárulásával)

Van még egy érdekes vonatkozása a festmény történetének, annak, hogy ez a kép miért is van ma a Bartók Béla Unitárius Egyházközség tulajdonában. Egyszerű a válasz:

Berény Róbert: *Bartók Béla arcképe*

Természetes, hogy az *unitárius* Szinte Gábor az *unitárius* Bartók Béláról készült portréját, a zeneszerző nevét viselő *unitárius* egyházközségnek ajánlotta. (Unitárius: az *egyistenhívők* közössége, akik nem fogadják el a Szentháromság-tant. Jelmondatuk: „*Egy az Isten!*”)

Igen, talán meglepő, de Bartók Béla maga is unitárius volt. Meggyőződésből lett azzá, és fia, ifj. Bartók Béla, – ugyancsak a csaknem ötszáz évvel ezelőtt Erdélyben alapított vallási közösség oszlopos tagjaként – 23 éven keresztül a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnoka volt.

Mezei Károly

„*Tudjuk és érezzük, hogy a kincses Erdély minket még visszavár!*” – írtam a Magyar Kodály Társaság Híreiben¹ három évvel ezelőtt megjelent úti beszámoló utolsó mondatában. És lám, a Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoportja – budapesti és debreceni tagtársakkal kiegészülve – július közepén ötnapos erdélyi körutazásra indult.²

A határt átlépve *Nagy-károlyban* szakavatott vezetéssel tekintettük meg a Károlykastélyt. A várkastélyt 1482-ben Károlyi Lancz László kezdte építeni, majd azt 1794-ben Joseph Bitthausen, 1847-ben Ybl Miklós építette át. Mai neogótikus-romantikus képét 1893 és 1896 között, a szászországi Meinig Arthur tervei alapján nyerte el. A korhű bútorokkal berendezett termek és

szobák után egy érdekes természettudományi gyűjteményt is megnézhattunk. Városnéző sétánk során Jászi Oszkár (1875-1957) és Kaffka Margit (1880-1918) szülőházát, azok emléktábláit, valamint azt a fogadót kerestük fel, ahol Petőfi Sándor is megszállt, mikor megismerkedett Szendrei Júliával. Van szobra itt Ady Endrének és Márkus Ottiliának (azaz Itukának, a későbbi Bölöni Györgynének) is... Ady Endre 1892-1896 közötti diákéveinek városán – a híres gimnáziumra (és a Fadrusz János nevével fémjelzett Wesselényi-szoborra) egy-egy pillantást vetve – most csak áthajtottunk, de nem feledhetjük, mit írt Ady: „*Aki vagyok, az négy zilahi esztenő által vagyok. És más nem lehetek. E négy esztenőnek minden perce determináló volt.*”

A kalotaszegi *Magyarvistán* a dombtetőn emelt református templomot látogattuk meg, melyet az oklevelek tanúsága szerint a 13. században alapított a Monoszló-nembeli Péter. A templomot 1498-ban jelentősen átépítették, 120 kazettás mennyezetét 1765-1787 közt festette Umling Lőrinc, a fiával együtt. A templom mellett 1760 óta álló faharangtorony legrégebbi harangját még Mátyás király adományozta a falunak, 1487-ben. A templom különleges értékét adja, hogy az 1950-es években

¹ A Magyar Kodály Társaság Hírei 2016. évi 3. számában, az 59-61. oldalon, négy fotóval.

² A kulturális körutazás megszervezéséért és zenei vezetéséért külön köszönet illeti Belinszky Etelka vezetőségi tagunkat, a koncertekre szóló helybiztosításért és a kedves fogadtatásért pedig a csikszeredai Fazakas Gabriellát.

középkori freskókat tártak fel benne melyek többek között a Kálvária jelenetet ábrázolják. Élményszámba ment, ahogy a lelkeszasszony a gyülekezet történetéről és mindennapjairól beszélt.

Nagyenyed városába érkezvén, a református vártemplom falát és bástyáit jártuk körbe, majd a templom tövében ismerkedtünk meg a város és a műemlék történetével. A vártemplom eredetileg gótikus stílusban épült a 15. században, de azóta már jócskán átépítették. Vaskos tornya 65 m magas. Mellette a torony nélküli evangélikus templom áll, melyet 1866-ban emeltek egy régebbi helyén. Elzarándokoltunk a híres nagyenyedi református kollégiumhoz, melyet 1622-ben Bethlen Gábor alapított. A kollégium udvarában elhelyezett emléktáblán az itt tanuló, illetőleg tanító hírességek neve szerepelt: Apáczai Csere János, Áprily Lajos, Barabás Miklós, Barcsay Jenő, Berde Mária, Bethlen János, Bethlen Miklós, Bolyai Farkas, Csernátóni Pál, Fenichel Sámuel, Kemény Zsigmond, Kőrösi Csoma Sándor, Köteles Sámuel, Mikó Imre, Pápai Páriz Ferenc, Pávai-Vajna Ferenc, Szász Károly, Szenczi Molnár Albert, Tótfalusi Kiss Miklós. Meglátogattuk – és a pincetulajdonos András Emil vezetésével megtekintettük – a városközpont alatti Logos-borospincét, ámde a borkóstolásra már a vacsora után került sor.

Másnap a 10. században alapított Gyulafehérvárra utaztunk, mely a 16. századtól már a nemzetközi tényezőnek számító erdélyi fejedelmek székhelye volt. A barokk várkapun belépve tárult föl a Világörökségnek-jelölt műemlék-együttes. A Szent Mihály-székesegyházat 1009-ben Szent István alapította, 1991-től pedig már a gyulafehérvári érsekség főtemploma. A Kárpát-medence egyik legjelentősebb románkori katedrális 83 m hosszú, 38 m széles, főhajója pedig 19 m magas. Megkoszorúztuk Hunyadi János szarkofágját, nemzeti színű szalagot helyeztünk el Hunyadi Lászlóéra. Külön megemlékeztünk Márton Áronról, a boldogávatott püspökről. (A templom művészeti értékeiről – ezen belül pedig kiemelten a reneszánsz Lászay-kápolnáról – külön előadás hangzott el.) A székesegyház után körbejártuk az óváros történelmi épületeit, a fejedelmek palotáját, a püspökség székházát, a Babilon-házat és a római kori romokat.

Medgyesen a falakkal körülvett történelmi városmagot tekintettük meg. Bástyái közül a leghíresebb a Kötélgyártó-torony, melyet később „Szalonna-toronynak” is neveztek, mert a 19. századig itt tartották a szalonnakészletet. Az óváros közepén az evangélikus erődtemplom áll,

melyet a 15. században építettek. 1550 táján emelt tornya 74 m magas, mai képét 1832-ben nyerte el. A templom fő ékessége a 15. századból származó szép szárnyas oltár, mely Jézus keresztútját meséli el, az utolsó tábla azonban már a feltámadást ábrázolja. A belső falakat freskómardványok és régi szőnyegek borítják. A templom remek orgonája 1732-ből való, rajta orgonahangversenyeket rendeznek.

Szászkézd valamikor Segesvár versenytársa volt, azonban ma már csak alig ezeröttszáz lakosa van. A falu fölél egy 14. század végén egy menedékvár épült, ennek falai még ma is 10 méter magasságig állnak. Szászkézd evangélikus erődtemploma – hetedmagával – az UNESCO világörökség része. 1493 és 1497 között emelték, de 1677-ben teljesen átépítették. E különleges műemléket maga a szász evangélikus lelkes mutatta be.

Csíkсомlyón, a híres búcsújáró helyen a ferences templomot és a kolostort kerestük fel. A kéttornyú kegytemplom a marosszentimrei győzelem emlékére 1442-ben épített templom helyén 1802-ben épült, késő barokk stílusban. Mária-szobra a 16. századból való, és a világ legnagyobb kegyszobra (2,27 méteres). A kolostorudvaron nemzeti színű szalagot helyeztünk el a ferences szerzetes Kájoni János (1629–1687) szobrán, aki orgonista, orgonaépítő, énekszerző és fordító, botanikus, nyomdász, könyvkiadó, no és a Kájoni Kódex alkotója volt.

Csíkseredában elfoglaltuk háromcsillagos szállásunkat, s – a vacsora után – a Makovecz Imre által tervezett Milleniumi-templomban Tóth-Vajna Zsombor klavikord-koncertjén vettünk részt, melyet maga a művész konferált, s az ifjú Bach kottáskönyvéből adott elő izgalmas darabokat. A műsorán többek közt Froberger (1616-1667), Buxtehude (1637-1707), Ritter (1645-1725) és Pachelbel (1653-1706) művei szerepeltek.

A harmadik napon Kisbaconba kirándultunk, ahol Benedek Elek (1859-1929) emlékházát, illetőleg annak parkját tekintettük meg, a nagy mesemondó ükunokájának kalauzolásával. Az ősi formáit őrző kertben található emléktábla felirata szerint:

„Elek apó kertje/ Isten háza mellett/ Szépen idehallik,/ Mit ott énekelnek.”

Miklósváron a Kálnoky kastélyt tekintettük meg, egy muzeológus vezetésével. A kastély valószínűleg a 17. században épült késő reneszánsz stílusban, ám azt 1780-ban és 1830-ban klasszicista stílusban alakították át. A rekonstrukció után főhomlokzata klasszicista, a tavas parkra néző homlokzata pedig reneszánsz jellegű maradt. Belsejében Erdély nemesi kastélyainak egykori világát hangulatos enteriőrökkel idézik meg.

Tusnádfürdőn és Sepsibikszádon át a Szent Anna tóhoz tettünk egy

kirándulást, mely 950 m magasan, az egykori vulkán, az 1294 m magas Nagycsomád kráterében alakult ki. A Kárpát-medence utolsó aktív vulkánja 32 ezer évvel ezelőtt produkálhatta az utolsó nagy kitörést. A krátertő pedig egy úgynevezett maar-tó, mely a láva és a víz találkozásakor bekövetkező robbanásakor keletkezett. Gyalogtúra keretében kerestük fel a Szent Anna-kápolnát, majd a 22 hektáros tó partján sétálgattunk, még medvéket is láttunk...

Csikszeredában vacsoráztunk, majd a Régizene Fesztivál nagykoncertjét hallgattuk meg, a 2009-ben felszentelt Szent Ágoston templomban. A homlokzatán (és az egész városon) uralkodó 43 m magas tornyaiban

négy harang lakik. Belső tere 1200 ember befogadására alkalmas. Minket a Kodály Társaságnak foglalt helyek vártak! A Barokk Fesztivál Zenekar – a drezdai barokk hegedűs, Ulrike Titze vezetésével - Johann Joseph Fux (1660-1741) Turcaria partitáját; Antonio Caldara (1670-1736) Naboth-oratóriumának bevezető-

jét; Johann Georg Reutter (1708-1772) D-dúr szimfóniáját; Francesco Bartolomeo Conti (1681-1732) F-moll fúgáját és B-dúr szimfóniáját; Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) 29. a-dúr szimfóniáját adta elő. (Ráadásként a Fux-mű első tételét, a török hadsereg felvonulását hallhattuk.)

A negyedik napon búcsút vetünk Csikszeredától és *Karcfalva* római katolikus erődtemplomát kerestük fel, mely egész Székelyföld egyik legrégebbi és legszebb erődtemploma. Egy valamikori – talán kelta? - kultuszhely fölé épült 1448 körül. Védőfalai a 15-16. század fordulóján épültek, s a legmagasabbak Székelyföldön. Tornyát 1720-ban magasították meg, 1850-ben pedig újra fedték.

A Nagyboldogasszonynak szentelt templom valamennyi oltára Szűz Mária életével kapcsolatos, historizáló orgonája pedig külön értéket képvisel.

Ellátogattunk Székelyföld egyik legeldegottabb, de igen csak érdekes településére, *Énlakára* is. Az 1992-ben is már csak 226 lakosú falu fölé magasodó dombon az egykori Praetoria Augusta római katonai település terült el, annak Jupiter temploma fölé, s annak köveiből épült a 15. században az unitárius templom. 1661-ben a tatárok felégették, de 1678-

ban helyreállították, híres kazettás mennyezete is ekkor készült. Tíz feliratos kazettája közül az egyik székely rovásírással készült, s az olvasható rajta, hogy „Egy az Isten. Georgyius Musnai diakon.” Ez a kazetta tizenegy társával már a templomban látható, a többit még Korondon restaurálják. A templom kerítésfalat 1745-ben kapott, tornya azonban csak 1833-ra készült el. Nagy élmény volt Koronka Lilla néni „stand up comedy”-nek is beillő ismertetője! A különleges templomra és a népi építészeti értékekre tekintettel Énlaka szerepel a Világörökségek jelölt-listáján.

Marossárpatak viszonylag új nevezetessége az Erdély választott fejedelmeinek és néhány Erdély történelmében szerepet játszó magyar királynak emléket állító szoborpark, ahol Miholcsa József, az 1953-ban Marosvásárhelyen született szobrászművész alkotásai láthatók. (Ő készítette egyébként Vántus István Erkel-díjas zeneszerző szegedi szobrát is.)

A 81 ezres *Beszterce* belvárosában, egy négycsillagos hotelben szálltunk meg. Itt áll az Erdély legmagasabb (76 méteres) tornyával büszkélkedő evangélikus templom, melyet egy sajnálatos tűzvész után éppen most restaurálnak.

Az ötödik napon *Somkerékre* látogattunk el, melynek református temploma 1333-ban épült. A műemlék templomot Felszegi Imre lelkész mutatta be. Lehetőség nyílt a templom tornyába is felkapaszkodni, ahol a régi harangokat (és a Radnai havasokat) fotózhattuk.

Vászászúton, Kallós Zoltán (1926–2018) néprajzkutató szülőfalujában – szakavatott vezetéssel – Erdély talán legszebb népművészeti gyűjteményét tekinthettük meg, melyet ma is a Kallós Zoltán Alapítvány tart fenn. A csodálatos enteriőrök a különböző tájegységek jellegzetes házbelsőit, viseleteit mutatják be. A főút mellett áll a Bánffy-család kastélya, melyet 1820 körül Bánffy Dénes építtett. A kastélyban született Wass Albert (1908-1988), a híres erdélyi író. (Két év múlva már felújítva várja látogatóit.)

Ütközben az aktuális tájegység dallamaiba hallgattuk bele, de Társaságunk tagjaival – önmagunkat meg nem hazudtolva – erdélyi népdalokat is énekeltünk autóbuzson, templomokban, fogadóban. De énekeltünk mást is: a gyulafehérvári székesegyházban a Himnuszt, Csíksomlyón Mária-énekeket, Somkeréken református zoltárokat...

Dr. Sipos László

Nyíregyházi meghívás

A Magyar Kodály Társaság mindig örömmel fogadja vidéki tagcsoportjainak beszámolóit, melyben értékes eseményeikről, hangversenyekről adnak tájékoztatást. Élen jár Szabolcs-Szatmár-Bereg-megye, ahol elsőként alakult Tagcsoport 1985. március 29-én, közel 200 fővel. Nem is véletlen elhivatottságuk, hiszen Kodály Zoltán személyesen is három alkalommal látogatott Nyíregyházára.

Kodály Zoltán és Basilides Mária **1926. november 6-án** a Korona Szálló nagytermében tartott estjének emléktábla őrzi emlékét. Kodály **1937. május 2-án** vett rész Nyíregyházi hangversenyen és a Városi Színházban tartotta híres beszédét a „Vidéki város zeneélete” címmel. **1942. május 2-án** a Kálvineum udvarán tartott Éneklő Ifjúság hangversenyen 1500 dalos énekelte a *Forr a világ...* kánont, Kodály Zoltán vezényletével.

Bárdos Lajos látogatásait is emléktábla jelzi a Korona Szálló falán ahol előadásait tartotta és műveit vezényelte. Tanácsaival segítette a megye kórusainak fellendülését.

Kodály, 1937-ben elhangzott beszédének egyik kiemelt gondolata: „Mennél nagyobb tömegeket közvetlen érintkezésbe hozni igazi értékes zenével.” Szavai értékes talajra hullottak, Nyíregyházán nemcsak őrzői, hanem megvalósítói is voltak e gondolatnak. Közel ötven év múltával valósággá vált, hogy szervezett formában ennek lehetőséget biztosítsanak. Az 1978-ban alakult Magyar Kodály Társasághoz, már hét évvel később kapcsolódtak mint vidéki Tagszervezet. Ennek kezdeményezője egy nagy tudású, jó szervező egyéniség *Tarcai Zoltán* volt, a Bessenyei György Tanárképző Főiskola ének-zene tanszékének tanszékvezetője, karnagy, egyházzenész. Óriási elhivatottsággal, önzetlen és végtelen munkaszeretettel tudta ezt a feladatot évtizedeken át ellátni, előadásai, rendezvényei vonzották a közönséget. Miközben nagy tisztelettel adózott az *elődöknek*, kinevelte azt a generációt akik ennek – bátran mondhatjuk, országépítő munkának – méltó követői és folytatóivá váltak.

Az alapító elnök *Tarcai Zoltán* 2009. decemberében bekövetkezett halálát követően, *dr. Joób Árpád* a Nyíregyházi Főiskola ny. tanszékvezető tanára, a Délibáb egykori vezetője vette át a vezetést. Különösen szívén viselte a megye népzene értékeit, hagyományait, ismeretterjesztő előadásainak és megemlékezéseinek is nagy része népzene indíttatású volt. Megdöbbentette a Társaságot 2016. május 11-én bekövetkezett hirtelen halála. Ezután vállalta el többszöri felkérés után a Társaság vezetését, annak egyik alapító tagja, *Szabó Dénes* Kossuth- és Liszt-díjas karnagy a MMA tagja, a Nemzet Művésze, a Cantemus Kóruscsalád igazgatója.

Az elmúlt évtizedek során igen sok kiváló, vendég volt részese a Tagcsoport rendezvényeinek, hangversenyeknek, így a Magyar Kodály

Társaság Elnökei is: Szokolay Sándor, dr. Bónis Ferenc, Szőnyi Erzsébet, dr. Ittész Mihály.

Különleges jelentőséget töltött be a Tagcsoport életében a szinte minden nyáron megrendezett „közösségépítő kirándulás”. Önálló kötetet tölthetnének meg az ezekről szóló beszámolók. De szóljunk a legutóbbiról. 2018-ban a Bach, Liszt, Wagner emlékek nyomában címmel megvalósult németországi kirándulás után, „Középkori templomtúra Szatmárban” címmel szervezett a tagcsoport kirándulást. A Szamos és Tisza ölelésében megbúvó középkori templomok különleges művészettörténeti értéket képviselnek, ezek legtöbbször az utóbbi évtizedekben értékes műemléki feltárásokkal, gondos helyreállításokkal olyan magas szintre emelték, hogy már három Európa Nostra-díjjal kitüntetett temploma van e régióknak: Szamosújlak, Gyügye, Sonkád. Az indoklás szerint: „a kiváló épületkutatásért és a magas szellemű helyreállítási munkáért, amely a templomok építésének sokszínű történetét, építészeti egységük tökéletes megőrzésével összhangban mutatja be.”

Dr. Sipos László, elhivatott műemlékvédő, Forster-emlékermes műemlékfotós, a Társaság tagja volt e kirándulás tervezője, szakmai idegenvezetője. A szervezés feladatát *Belinszky Etelka* elnökségi tag vállalta és 48 fővel indultak 2018. októberében a szatmári műemléktúrára.

A Magyar Kodály Társaság Hírei 2019/1 márciusi számában, fotókkal kiegészített beszámolót közölt dr. Sipos László tollából. De ugyanebben a számban már szerepel *Belinszky Etelka* írása, „*Meghívó Szatmárba*” címmel, kedves szavakkal, részletes leírással közli, hogy, „Szeretnénk megmutatni értékeinket a Magyar Kodály Társaság tagjainak, ezért szeretettel várjuk az érdeklődőket 2019. augusztus 9-11-én egy tartalmas kirándulásra.” Ezt követően megindult a tervezés és szervezés.

Budapesten Társaságunk titkára *Kende Zsuzsa* vállalta a levelezést hiszen óriási az ismeretése a tagokkal. Így vált lehetővé, hogy nemcsak Budapestről, hanem Veszprémből, Pécsről, Kecskemétről, Debrecenből és Nyíregyháza környékéről is voltak jelentkezők. A Nyíregyházi program szervezője *Belinszky Etelka* volt.

A „Templomtúrát” *Szabó Dénes* elnök gazdag zenei műsorral-hangversennyel és baráti meghívással egészítette ki. A pénteken vonattal érkező vendégeket az állomáson fogadták és autóval vitték a szálláshelyre. Legtöbbször a *Bessenyei Hotel*, a Nyíregyházi Egyetem kollégiumában kaptak szállást. Onnan délután kisbusszal szállították a Kodály Zoltán Általános Iskolába, ahol *Szabó Dénes* kóruspróbát tartott. A vendégek a próbaterem előtt gyülekeztek, rövid ismerkedésre volt lehetőség, a sok felől érkezettek között voltak akik még nem ismerték egymást, voltak akik örömmel üdvözölték rég nem látott barátaikat. A próbaterembe lépőket mindjárt meglepetés fogadta, minden széken egy gyönyörű színes „CANTEMUS Magazin” volt elhelyezve. Ingyenes időszaki kiadvány/2018-2019-es évad 2. szám. Pillanatképek az elmúlt időszakról:

– A Cantemus Gyermekkart másodszor hívták a híres moszkvai Húsvéti Fesztiválra; Magyar siker Észtországban, a Szabó Soma vezette Fiúkórossal; Útinapló Udinéből; a karnagy Fischer Iván elismerése. Már az augusztusi események: Fülöp-szigetek, Portugália-Lisszabon. Ugyanilyen becsben tartott magyar sikerek: Hangszeres Gála, Dombóvári János zsűri elnökének elismerése. Interjú magyar zeneszerzőkkel, szakemberekkel, Gyöngyösi Levente, Tóth Péter, Szokolay Orsolya és Erdős Jenő.

„A népi viseletbe öltözött cantemusos lányok nagyszerű hangzása, tiszta, érintetlen, édes és ezüstös hangszíne meglepő elemi erővel sütött. A gesztusaik, a frazeálás tökéletes egységben valósultak meg, vezető kamarazenei együttesekhez illő módon. A tömeg kitörő lelkesedéssel üdvözölte a produkciót.”

George Grella, New York Classical Review

A Kodály Iskolában most résztvevői és tanúi lehettünk a kórus egyik próbáján. Vidám leánysereg vonult be, létszám szerint 41-en. Szabó Dénes karnagy megjelenését taps fogadta, aki a vendégek köszöntése után megkezdte két órás próbáját a Cantemus Gyermekkarral. Hangképzés – minden kórus alfája-omegája. De milyen lelkes, felszabadult hangulatban, ugyanakkor feszült figyelemmel, teljes koncentrációval. Dénes bácsi szavajárása: „csak hogy nem akarom, hogy unatkozzatok”. Majd röpködtek a kottalapok, – mert itt úgy szokás – pillanatok alatt elkapják és máris kezdődik az éneklés: Szokolay-Weöres: Megy a kocsi, megy a kocsi...nincs megállás, robogunk a zene szárnyán. Három nap múlva *Singapurba* utaznak, egyúttal annak a színes műsorát is gyakorolják.

Végül a hangversenyterembe is levonulnak – mondhatnám röppenek – olyanok mint a pillangók. És mesészerű megjelenítésben előadják Daróci Bárdos Tamás (világszámát) az: *Üszküdarát*.

– Bartók turné a fesztiválzenekarral: Amerika, New York, Hamburg, Párizs.

Lelkesülten tapsol a közönség. Élmény volt ez program. Színvonalában hangverseny, hangulatában próba, középpontjában a „nagy varázsló”. Elbűvölve a zenei élménytől, vidáman vonult a vendégsereg a Kodály Iskola éttermébe, ahol hangulatos baráti vacsorán vehettünk részt. Majd azt követően visszazálítottak minket a szállásunkra.

A Templomtúrára szombaton reggel került sor, az indulás ½ 7 kor volt! Itt már 52 fővel indult az autóbussz. Reggelivel (nagyon finom csomaggal) az autóbusszon látták el az utazókat. A túra szakmai idegenvezetője *Dr. Sipos László* volt, aki tudásával, élvezetes előadásmódjával mindenkit lenyűgözött.

A tagcsoport talán legfiatalabb tagja, az egyházzene szakot végzett és jelenleg doktori hallgató *Gaál Eszternek* köszönhetően a templomtúrán nem csak épített örökségünkkel, hanem egy kis egyházzenei továbbképzésben részesülve, a szakrális terekben otthonosan hangzó énekekkel is megismerkedhettek a résztvevők.

A túra útvonala: *Nyíregyháza – Csenger – Szamosújlak – Gyügye – Nagyszekeres – Túrístvándi*. A vizimalom melletti panzióban volt az ízletes finom ebéd. Majd folytatódott az út: *Sonkád – és Kisszekeres* templomaihoz. Jó lett volna még egy kis kitérőt tenni *Turricsére*, ahol – Kodály Zoltán 1921-es szatmári gyűjtőútja emlékére – 2012-ben dr. Joób Árpád közbenjárására a Tagcsoport emléktáblát avatott.

De szűkre szabott volt az idő: 6 óra ½ 7 körül ismét Nyíregyházára kellett érnie a kis csapatnak a Kodály Zoltán iskolába. Egy kis pogácsa és sok friss víz elfogyasztása után mindenki elfoglalhatta a helyét a „Hangversenyteremben”, ahol már a helyi tagság nagy része jelen volt.

Alighogy betelt a terem, belibbentek a lányok szép szereplő ruhában, karmesterük intésére dalra fakadva.

Nem volt nyomtatott műsor, Szabó Dénes az egész hangversenyt a vendégek kedvére alakította. Kocsár Miklós sejtelmesen szép Salve Regina előadása után Kodály művek előadását tervezte, Kodály Zoltán: *150 geni zsoltárt* a nagyra becsült 98 esztendő Erdős Jenő tiszteletére énekelték. Megható előadásban követte e művet Kodály 16 éves korában komponált *Ave Maria*. Az *Angyalok és pásztorok* légius előadása csodálatos volt. De a hangulatot még tudták fokozni a Caccini: *Ave Mariával*, az egyházzenei blokk ezzel zárult.

Még a szünet előtt a karnagy szót adott egy köszöntésre. A Magyar Kodály Társaság elnökének, és vezetőségének nevében e sorok írója üdvözölte, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tagcsoportot. Jó alkalom volt felsorolni a találkozásokat az 1960-as évek közepétől Tarczai Zoltánnal és Szabó Dénessel, megemlíteni, az évtizedek során tett gyakori meghívásokat a nyíregyházi rendezvények és kiemelkedő hangverseny látogatások alkalmával. Köszönetként a Kodály Iskolának – a *Kodály Zoltán ábrázolások a képzőművészetben* – c. könyv portréiból összeállított kiállítási, tablókát, Szabó Dénes, Szabó Soma és Belinszky Etelka részére könyveket adtunk át. Megerősítve a kívánsággal, hogy a Cantemus hangja szárnyaljon tovább, zengjen a nagyvilágba, erősítse a magyar zene hírnevét, szépségét.

Kis szünet után szép népdal zsongással lépkedtek vissza az énekesek. A további műveket is kedves ajánlással közvetítette Szabó Dénes. Az *Egyetem-begyetem* Belinszky Etelkának szólt. A *Túrót eszik a cigány*, a nap hősné dr. Sipos Lacinak. Majd előadták a *Táncnóta* 2007-es elegánsan koreografált változatát. A vendég a köszöntésért nemcsak virágcsokrot, hanem valódi Bartók csokrot kapott: *Leánynéző*, *Bolyongás*, *Leánykérő*. A kórus magasfokú zenei tudását bizonyította egy kétkórusos-nyolcszólamú mű előadásában.

A hangverseny egész ideje alatt a Cantemus Gyermekkar és karmester együttműködése a legmagasabb művészi fokon izzott. Társaságunk első elnöke Szokolay Sándor mondta először: *Szabó Dénes varázsló!* Azóta is e jelző utólérhetetlen birtokosa. A zene és az emberek iránti őszinte szeretetéhez, munkájához és sikereihez további erőt, egészséget, elhivatottságot kívánunk!

A befejező Karai: *Estéli nótázás*, már az esti hangulatot előlegezte. Az iskola udvarán megterített asztalok – 120 személy részére – és Lakatos Tibor – Pálinka lovag vendéglátása fogadta a meghívottakat. Az igazi Nyíregyházi töltött káposzta biztosította az alapokat. A gyönyörű nyári este, az átélt sok élmény, régi és új barátokkal való találkozás vidám hangulata felejthetlenné tette ezt a *Nyíregyházi meghívást!*

Köszönet és hála mindezért. Áldás kísérje minden útjukat!

Márkusné Natter-Nád Klára

KITEKINTÉS

„30. Nemzetközi Kodály Szeminárium, Kodály Művészeti Fesztivál és 24. Nemzetközi Kodály Szimpózium”

Az 1970 óta – kevés kivétellel – két évente tartott **Nemzetközi Kodály Szeminárium** immáron 30. alkalommal mutatta be Kodály koncepcióját külföldi hallgatók számára, gyakorlati foglalkozásokon keresztül. A LFZE Kodály Intézete által szervezett és 2019. július 15–26 között megvalósított kurzusán 30 országból közel 160 fő vett részt.

A *foglalkozások vezetői a Kodály Intézet tanárai, valamint meghívott hazai és külföldi oktatók voltak*: Dr. Nemes László Norbert, Barabás Edina, Dr. Keresztes Nóra, Gyombolai Bálint, Szirányi Borbála, Rozmán Lajos, Körtvési Katalin, Rajk Judit, Spiegel Marianna, Esther Hargittai (Nagy-Britannia), Suzanne Könings (Hollandia), Lucinda Geoghegan (Skócia), Dr. James Cuskelly (Ausztrália), Lin Songtao (Kína).

Az érdeklődők – a hagyományosan legnagyobb létszámmal zajló – *Zenepedagógiai kurzus* mellett *Magánének mesterkurzusra* (tanárai: Dr. Darázs Renáta, Dr. Klézli János és Hajdu Roland, zongorakísérők: Madarász Éva és Székely Balázs), valamint a Kokas Klára munkásságán alapuló, azt zongoraoktatással összekapcsoló és ilyen irányba továbbfejlesztő *ZeneZene kreatív zongoratanítás kurzusra* (oktatók: Körtvési Katalin és Novák Anikó) jelentkezettek.

A zenepedagógiai kurzus az évtizedeket alatt megszokott formában zajlott: délelőttönként a szintfelmérő teszt alapján kialakított szolfézs-csoportok dolgoztak együtt, délután az érdeklődési körüknek megfelelő műhelyfoglalkozásokon vehettek részt a hallgatók. Emellett szabadon választható kurzusként Lucinda Geoghegan tartott „Énekes játékok” (Singing Games) órákat.

A műhelyek témái az első héten szolfézsstanítás módszertana a zeneoktatás különböző szintjein (alsó tagozat, felső tagozat, felsőoktatás) és hangszeres diákok számára, illetve kóruszene a középiskolában és Kokas-pedagógia; a második héten ének-zene órák módszertana, Kokas-pedagógia és kreatív zenei játékok voltak.

Önálló tanrendet követett a kínai Pekingi Kodály Társaság, a Nanjing Egyetem és Xi'an Konzervatórium csoportja, valamint a New York University hallgatói, akik szeminárium második hetében csatlakoztak a programhoz.

Kodály útmutatása nyomán a *kóruséneklés* is fontos szerepet kapott a szemináriumon: *Erdei Péter*, Liszt- és Bartók-Pásztory-díjas karnagy, Erdemes Művész, a Kodály Intézet nyugalmazott igazgatója vezetésével

a résztvevők vegyeskara a reggelente tartott kóruspróbákon Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricusát tanulta meg.

A **Kodály Művészeti Fesztivál**, a Kodály Szemináriummal egy időben zajlott és ahhoz szervesen kapcsolódott amely majdnem minden napra kínált valamilyen érdekes és színvonalas kulturális eseményt. Idén elsősorban hazai művészeket láthatott-hallhatott a Kecskeméti zeneszerető lakosaiból és a nemzetközi továbbképzés résztvevőiből álló közönség.

2019. július 15-én *Dr. Gombkötőné Tóth Ilona* helyi naiv festő „Képbe írt mesék” című kiállításának ünnepélyes megnyitójával kezdődött a Hírös Agóra Kulturális Központban. A nagyszerű esti nyitókoncertet a több mint 50 éves múltra visszatekintő *Kecskeméti Szimfonikus Zenekar* adta, *Bogányi Tibor* meghívott karmester vezényletével. A műsoron Giacomo Rossini Fagottversenye (szólista: *Lakatos György*), Kodály Zoltán: Galántai táncok, valamint Csajkovszkij: D-dúr hegedűversenye (szólista: *Szabadi Vilmos*) hangzott el.

A fesztivál július 16-án *Zhang Zhang* kínai szopránénekes, a Kodály Intézet egykori hallgatója, és zongorakísérője, *Qin Yu* „A Selyemúton Európába” dalestjével folytatódott, amelyen kínai és európai zeneszerzők dalait hallhattunk, ihletett tolmácsolásban.

Szerdán az *Ars Nova Énekegyüttes* „Zengő terek, mesélő falak” koncertje következett, amelynek különlegessége a zenei műveket kontextusba helyező versek, illetve az egykori Zsinagóga (jelenleg Tudomány és Művészetek Háza) épületével, gyűjteményével és a kecskeméti zsidóság történetével kapcsolatos szövegrészek voltak.

Július 18-án a „*Kodály mindenkié*” című dokumentumfilm (rendezte: Kékesi Attila és Papp Gábor Zsigmond) vetítésére került sor az Ifjúsági Otthon udvarán. A Kodály-koncepció nemzetközi adaptálásáról, recepciójáról szóló, 2018-ban készült alkotás online a <https://www.youtube.com/watch?v=9VuZl8hW018> linken tekinthető meg.

Pénteken este a St. Albans-ból érkezett *Voix de Vivre* énekkar (karnagy: Neil MacKenzie) koncertje révén bepillantást nyerhetünk a Kodály által is nagyra becsült angol amatőr kóruskultúra jelenkori állapotába. Műsorukon angol és skót zeneszerzők művei szerepeltek: a reneszánsz William

Mundytól a kortárs Judith Weir és James MacMillanig. A hangversenyen közreműködött a *Kecskeméti Énekes Kör és Erdei Péter karnagy*, akik két Kodály-művel köszöntötték az angol énekeseket (50. genfi zsoltár, Fölszállott a páva). A műsor végén a kórusok együtt énekelték el Henry Purcell: Hear my Prayer című himnuszát.

Július 21-én a *Badora Társulat* (koreográfus: Barta Dóra) „Lélekmadár” című, két részből álló táncszínházi előadásának második részét Kodály Páva-variációi inspirálták. Másnap este *Vizin Viktória* és *Gergyje Krisztián* egyfelvonásos báboperája, „...és echo” nyújtott különleges élményt a közönség számára.

A fiatalabb nemzedéket képviselte az immáron másodszorra össze-álló *Nemzeti Ifjúsági Kórus* (karnagyai: Erdei Péter és Nemes László Norbert), a zsűfólásig megtelt Piarista templomban adott hangversenyükön magyar zeneszerzők a cappella kórusműveiből válogattak; valamint *Ránki Fülöp* zongoraművész, aki szólóestjén Kodály Zoltán és Liszt Ferenc, illetve a fiatal zeneszerző, Stark János Mátvás zongoraműveit játszotta.

A Kodály Szeminárium és Művészeti Fesztivál Zárókoncertjén a szeminárium résztvevőinek vegyeskara – helyi énekesekkel kiegészülve – *Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricusát* adták elő (szólót énekelt: *Brickner Szabolcs*) a *Kecskeméti Szimfonikus Zenekar* közreműködésével. A fesztivált Kodály Zoltán: Fölszállott a páva című zenekari műve zárta. A hangversenyt vezényelte: *Erdei Péter*.

A nagy érdeklődésre való tekintettel, az eddig két évente tartott Kodály Szemináriumok 2020-tól kezdve, minden nyáron megrendezésre kerülnek.

A fényképeket *Dormán György* készítette.

24. Nemzetközi Kodály Szimpózium, 2019. augusztus 5-9. Kuching, Malajzia

Az 1975-ben alapított *Nemzetközi Kodály Társaság* (International Kodály Society - IKS) két évente megrendezett szimpóziúmanak ezúttal a Borneó szigetén található, közigazgatásilag Malajziához tartozó Kuching városa adott otthont.

A Kuching látképe
a Waterfront Hotelből

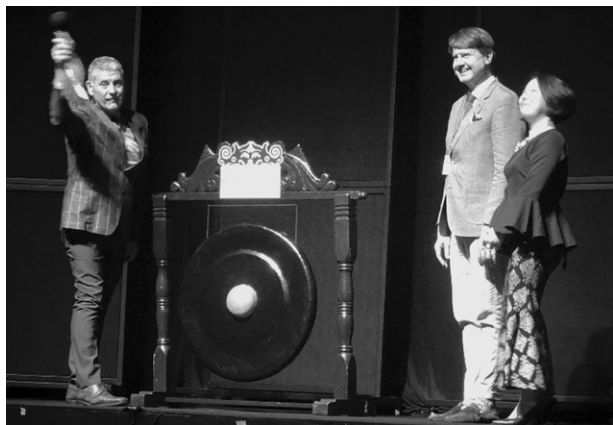
A Susanna Saw vezette szimpóziumi munkacsoportnak számos egykori Kodály intézeti hallgató is tagja volt. Az egzotikus helyszín, illetve az, hogy a világnak ezen a táján korábban nem volt szimpózi-um (1997 – Fülöp-szigetek, ill.

Susanna Saw

2011 – Ausztrália voltak a legközelebbi helyszínek) nagyszámú érdeklődőt vonzott, a fellépő kórusokkal együtt több mint 500-an vettek rajta részt. A programok helyszínéül a Waterfront Hotel és a közvetlenül mellette található Old Courthouse (egykori bíróság) épülete szolgált.

A megnyitó ünnepségen Susanna Saw és Dr. James Cuskelly IKS elnök köszöntötte a résztvevőket, emellett lejátszották Szőnyi Erzsébet videó-üzenetét is.

Ünnepélyes megnyitó: Dr. James Cuskelly, Dr. Nemes László Norbert, Susanna Saw

A minden nap más vezette reggeli közös éneklést követően meghívott szakemberek plenáris előadásai következtek. Magyarországról Dr. Körmeny Zsolt, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Intézete Tanárképzési Csoport (Budapest) csoportvezetője „A zene mindenkié!

– Új korszak. Új feladatok?” címmel a Kodály nevével fémjelzett zene-pedagógiai koncepció és gyakorlat előtt álló kihívásokról vetett fel kérdéseket és keresett rájuk válaszokat. Dr. Ramona Mohd. Tahir (Malajzia) beszámolt az Universiti Teknologi MARA zenei kara hallgatói számára szervezett, hagyományos bambuszhangszerek készítését és a rajzuk való játékok megantató, ezáltal a kulturális örökség ezen részének megőrzését és továbbadását is célzó, hatásvizsgálattal egybekötött programjáról. Ko Matsushita (Japán) zeneszerző és karmester a Kodály-koncepcióval kapcsolatos élményeiről – köztük magyarországi tanulmányairól – mesélt, illetve az ennek nyomán kidolgozott saját módszeréről és a hozzá komponált kórusműveiről (Ko Matsushita Choral Method, Études for Chorus) tartott hangulatos előadást. Az utolsó napon az IKS elnök, James Cuskelly (Ausztrália) beszélt: „Zenei nevelés és kulturális gazdagítás: a Kodály-filozófia kétszeres előnyeiről”.

A plenáris előadást **műhelyfoglalkozások és prezentáció szekciók** követték, három nyelven: angol, kínai (mandarin) és maláj. Összesen 28 elméleti előadásból és 35 gyakorlati irányultságú műhelyből választhattunk, változatos témákban.

Magyarországról öten érkezünk: Dr. Nemes László Norbert, Dr. Körmeny Zsolt, Novák Anikó (előadásának címe: „A kreatív zongorapedagógia: A ZeneZen kurzus a kecskeméti Kodály Intézetben”) és Polyák Zsuzsanna („Kodály Zoltán tanárképe”), a LFZE Kodály Intézete igazgatója és munkatársai, valamint Tóth Teréz újságíró, magyar neveléstudományi és zenepedagógiai folyóiratok rendszeres szerzője („A Kodály-filozófiából és módszertanból kibontakozó innovációs folyamatok a 21. században”). Dr. Tiszai Luca, a Szegedi Tudományegyetem Gyógypedagógus-képző Intézetének adjunktusa előadását („Kodály szelleme és a közösségi zeneterápiái megközelítés a Nádizumzum – egy súlyos fogyatékkal élőkből álló zenekar – gyakorlatában”) videofelvételről tekinthették meg az érdeklődők.

Magyar résztvevők Susanna Saw-val

Különleges eseménye volt a programnak az augusztus 7-i kirándulás a skanzen-jellegű *Sarawak Kulturális Faluba* (Sarawak Cultural Village), ahol a Borneó szigetén élő különböző etnikai csoportok hagyományos házait és a hagyományos foglalkozásait és ételeit tekinthettük – és kóstolhattuk – meg.

A nap folyamán ebben a környezetben vehettünk részt hangszeres, népzenei és néptánc műhelyeken, ill. „Cultural show” keretében az egyes népek táncait bemutató előadáson.

A szimpózium keretében ebédidőben és esténként **koncerteken** is részt vehettünk. A négy, felnőttekből álló műkedvelő kórus (Japán, Malajzia) mellett két gyermekkar is meghívást kapott.

Az ünnepélyes megnyitón és a keddi esti kóruskoncert keretében fellépő fülöp-szigeti *Hail Mary the Queen Gyermekkar* mozgással kísért előadásmódja az európai kórustradíción nevelődötték számára talán szokatlan volt, de a gyerekek tiszta intonációja és technikai tudása figyelemre méltó.

A *Berlini Állami Operaház Gyermekkara* ázsiai turnéjának egyik állomásaként lépett fel Kuchingban. *Novák Anikó* és az IKS egykori elnöke, *Gilbert De Greeve* (Belgium) zongoraművészek önálló műsorszámuk

mellett helyi hangszeres és énekes szólistákkal is adtak elő műveket magyar és maláj zeneszerzőktől.

A szimpózium utolsó napjának délutánján tartotta a Nemzetközi Kodály Társaság az éves közgyűlését, amelynek keretében bemutatták az újonnan megválasztott vezetőségi tagokat. A Társaság új elnökének *Dr. Jerry Jaccardot* (USA) választották, *Susanna Saw* (Malajzia) alelnök, *Dr. Miriam Factora* (Fülöp-szigetek) és *Dr. Fehér Anikó* (Magyarország) új igazgatók lettek. *Lucinda Geoghegan* (Skócia) igazgató, *Katherine Hickey* (USA) pénztáros, *Dr. Nemes László Norbert* (Magyarország) alelnök, valamint *Dr. James Cuskelly* (Ausztrália) leköszönő elnök továbbra is vezetőség tagja marad.

Dr. James Cuskelly és Sandra Matthias

A közgyűlés után ünnepélyes keretek között átadták az IKS által alapított *Nemzetközi Forrai Katalin-díjat*, amelyet ezúttal *Gail Godfrey* (Ausztrália) vehette át.

Gail Godfrey, Dr. James Cuskelly és Mary Place, a Nemzetközi Forrai Katalin-díj Bizottság elnöke

A 25. Kodály Szimpózium 2021 augusztusában, a lengyelországi *Katowicé*ben kerül majd megrendezésre.

Polyák Zsuzsanna

Polyák Zsuzsanna részvételét a 24. Nemzetközi Szimpóziumon az *ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara*, valamint a *Nemzeti Kulturális Alap* támogatta.

elte | ppk

Eötvös Loránd University
Faculty of Education and Psychology
Institute of Education

Ünnepi Kodály-koncert a Magyar Kulturális és Tudományos Központban, IX. 5.

A Finn Kodály Társaság tagjai a Társaság újjáalakulása alkalmából ünnepi koncertet adnak szeptember 5-én, csütörtökön 18:00-tól a Magyar Kulturális és Tudományos Központban (Kaisaniemenkatu 10, Helsinki). A műsorban Brahms, Popper, Sibelius, Palmgren, Wessman, Bartók és természetesen Kodály művei szerepelnek. A programfűzet 10 €.

Fellépnek a Finn Kodály Társaság tagjai: Anna Hannikainen, Csilla Tuhkanen, Anna-Maaria és Olli Varonen (cselló), Fehér Kati és növendékei (fuvola), valamint Virva Garam (zongora). Vendégművészek: Szilvay Réka és Mervi Myllyoja (hegedű), valamint Marko Ylönen (cselló).

A Finn Kodály Társaság fő célja, hogy ápolja Kodály Zoltán szellemi örökségét, melynek középpontjában a zene és a zenei nevelés áll. A Társaság újjáalakulása fontos kapocs Finnország és Magyarország kulturális együttműködésében.

BÚCSÚZUNK

Ökrös Csabára emlékezünk „Ebben találok meg magam”

A Magyar Kodály Társaság mély megrendüléssel fogadta Ökrös Csaba halálának hírére. Emlékezetes játékát hallhattuk 2012-ben, a Kodály sirjánál tartott ünnepi megemlékezés közreműködőjeként is. Ezt a feladatot azonnal és szívesen vállalta, szívvel teljesítette, mint mindent, amibe belefogott.

1960-ban Szolnokon született. Az iskolapadból csábította el a hegedűjáték varázsa. Az egyetemről pedig a népzene, a táncmuzsika, ami elemi erővel hatott rá, úgy, hogy 1976-ban, tizenévesen már együttesben játszott (Hegyalja Néptáncgyűttes, Sátoraljaújhely) és innen egyenesen ívelt pályája a legnagyobb zenészek és táncosok közé. Mindent magába szívott, amit csak lehetett. „Mindig tanulni kell” jelentette ki egyik interjújában.

Halmos Béla küldte Erdélybe, Kallós Zoltánhoz, ő vitte a legjobb népi primások közelébe. „Ebben találok meg magam” vallotta a népzeneről. Vonzotta ennek a zenének az „őszintesége”, mert itt, „ami rossz, az kihullik”. Ebben a zenében „tökéletes formákat talállok” fogalmazta meg egészen fiatalon. Ezek a mondatok nemcsak keresésének irányát, hanem értékrendjét is mutatják.

Jó földbe hullott Kodály vetése, hiszen ének-zenei általános iskolában végzett. Érettségi után az egri főiskola történelem szakán kezdte tanulmányait, de másfél év után a bostoni MIT magánegyetemre (Massachusettsi Intézet of Technology) hívták hegedű és a magyar népzene oktatására. Két nyarat töltött ott, de hazajövele után a főiskolát már nem folytatta. A Bartók Néptáncgyűttes hegedűse lett, majd Tímár Sándor felkérésére az Állami Népi Együttes zenészeként működött négy évig. 1986-ban a Zsuráfszky Zoltán által megalapított Kodály Kamara Táncgyűttes zenei együttesének alapító tagja lett, és az együttes megszűnéséig állandó zenésze és zenei szerkesztője volt. Ugyancsak 1986-ban alapította az Ökrös Együttest Molnár Miklós (hegedű) és Kelemen László (brácsa) zenésztársaival. 1990-ben csatlakozott hozzájuk Mester László (brácsa) és Doór Róbert (bőgő). Tizenhét éven keresztül népszerűsítették a magyar népzene koncertekkel és tanítással, itthon és külföldön egyaránt. Egyebek között felléptek a Brooklyni Szimfonikus Zenekarral és a Miami Szimfonikus Zenekarral (1998), a Philadelphiai Szimfonikus Zenekarral (1999), Párizsban a Théâtre de Ville-ben és a Texasi Szimfonikusokkal (2001), az Oregoni Szimfonikus Zenekarral (2002). Az Ökrös Együttesnek hat saját lemeze jelent meg, két lemez Kallós Zoltánnal, egy lemez Fodor Sándor Neti kalotaszegi primással, de sok más neves népzeneessel, énekesekkel muzsikáltak együtt (Sebestyén Márta, Berecz András, Szalóki Ági, Herczku

Ágnes). Balogh Kálmán cimbalomművész tíz évig volt állandó vendégük, egyik lemezén és számos más népzenei lemezen is közreműködtek. Ökrös Csaba egy időben a Muzsikás együttes állandó vendég közreműködője volt lemezeken és koncerteken egyaránt. 2004 és 2007 között a Honvéd Művészegyüttes Hegedős Zenekarának hegedűse volt. 2008 és 2012 között a Téka Együttesben hegedült.

Később műsorok zenéjét állította össze: ő szerkesztette a népzenei és XVII. századi írott zenei forrásokra épülő „Hej, kurucok csillaga” című lemez anyagát (2004).

Az elmúlt években zeneszerzőként is bemutatkozott, amiben Rossa László zeneszerző volt tanára és instrualója. Több színdarab és film kísérőzenéjét írta: Wass Albert: *Elvásik a veres csillag* című színdarab (Pillisszántó, Szikla Színház, 2005); *Hany Istók* c. háromfelvonásos táncjáték (Csorna, 2007); *A Hortobágy legendája* (Vitézy László filmje, 2008); *A tánczmester* (Honvéd táncszínház, 2009); *Paralel alla fin alla ugor* című, hegedűre és zongorára írt saját művének ősbemutatója (Finnország, 2009); *Barocco Rustico* (Duna művészegyüttes, 2010); Móricz: *Égi madár* (Vitézy László tvfilmje, 2011); Móricz: *Pillangó* (Vitézy László filmje, 2012); *A nagy füzet* (Kristóf Ágota színházi regényadaptációja, 2013).

2011 áprilisában a finnországi Sibelius Egyetemtől kapott meghívást, mint zeneszerző és előadó. A magyar népzene széles repertoárjából választott darabok, valamint Kodály és Bartók szerzeményei mellett általa írt komolyzenei darabok is megszólaltak a *Focus on Folk* című koncerten, amelyen a fellépő kamarazenekar finn és magyar zenészekből állt.

Előadói és zeneszerzői munkásságát pedagógiai munkássága egészítette ki. 1989-től 10 éven át az Óbudai Népzenei Iskola tanára, a szentendrei Vujicsics Tihamér Zeneiskolában 4 évig, ezzel párhuzamosan a szigetmonostori Zöld Sziget iskolában 2 évig oktatott hegedűt a 6–18 éves korosztálynak. 2007-től az akkor indult egyetemi szintű népzenei oktatásban ismét diákként vett részt. A Népi Vonós Tanszéken 2012-ben kapott Master fokozatot és zeneművész-tanári diplomát. 2010-től a Népzene Tanszék hegedű tanára, 2012-től a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola tanára is volt. 2011-ben, a Zeneakadémia Vonós Tanszékén társhangszerként felvette a barokk hegedűt, tanára Dr. Kertész István volt. 2012-ben részt vett a Zeneakadémia által szervezett barokk hegedű kurzuson, melyet Simon Standage hegedűművész, karmester, a 17-18. század zenéjének specialistája tartott.

2019 tavaszán diagnosztizálták a halálos betegséget, amely néhány hétre rá, július 26-án, 59 évesen hirtelen lezárta gazdagon kiteljesedő életét. Tudásszomja, elkötelezettsége, igényessége mindnyájunknak példa, sugárzó tehetsége, megszólító erejű, szuggesztív hegedűjátéka a magyar népzenei előadás egyik művészi csúcspontja.

Számos díjat, köztük Kodály Zoltán-díjat (2007) és Liszt Ferenc-díjat kapott (2019).

Dr. Szalay Olga

A Magyar Kodály Társaság alapító tagjai

Szebenyi Fános

1924. május 10. – 2019. június 24.

Liszt Ferenc és Bartók-Pásztori-díjas fuvolaművész. 1948-ban a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán diplomázott. 1948-tól a Magyar Rádió, majd az Állami Hangversenyzenekar első fuvalása volt. Szólista és zenekari munkája mellett a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola tanára. 18. századi fuvalaversenyek átíratát adta közre. Önálló CD lemezei jelentek meg. A Magyar Köztársaság Érdemrend Kiskeresztjének tulajdonosa.

Frank Oszkár emlékére

1922. augusztus 24. – 2019. július 6.

Nehéz szavakat találni.... Nem szeretnék közhelyeket ismételtetni, de valóban azt hitte, aki ismerte Frank Oszkár tanár urat, népszerű nevén *Oszi bácsit*, hogy valóban mindig velünk marad. Ő az, akit bármikor felhívhatunk, tanácsát kérhetjük, bármilyen zenei kérdést feltehetünk neki, biztos választ kapunk tőle.

Manapság minden uniformizálódik, sajnós az „eredeti egyéniségek” egyre ritkábbak. Oszi bácsi pedig az volt: UNIKUM! Állításomat csak az tudja igazolni, aki személyesen ismerte, netán tanítványa lehetett. Szerencsésnek tarthatja magát az az évfolyam, akiket véletlenül kiválasztott a szegei Zeneművészeti Szakközépiskolában. Elkészült ugyanis egy tankönyvnek szánt kézirat, melyet a gyakorlatban szeretett volna kipróbálni – s ezért kért egy középiskolai osztályt – főiskolai tanári mivolta ellenére.

Ez a manusscript volt a későbbi Zeneműkiadó által háromszor is megjelentetett „A funkciós zene harmónia- és formavilága” c. könyv első verziója. Mint konzis diákok (három évig tanított bennünket) a budapesti Fészek Művészklubban mutattuk be, hogy vezeti be hallgatóit a szerző az alapoktól az összhangzattan rejtelmibe. Ezt dolgozta át évek során, s lett a későbbiekben „Hangzó zeneelmélet” címmel hivatalos tankönyv a középfokon tanuló, leendő zeneművészek számára.

Hihetetlen csodaként élte meg az ember már középiskolás diákként óráit. Sajnos szavakban nem lehet eléggé méltatni Oszi bácsit. Jelenléte, személyes varázsa, humora, szójátékai leírhatatlanok. Hatalmas zenei tudásánál, amit tükröznek könyvei, írásai, csak a szerénysége volt nagyobb.

Szívügye a tanítás volt, holott zeneszerzést végzett. Valósággal könyörögni kellett neki, hogy a Continuo Zeneiskolában előadhassák a fuvo-listák egyik duóját. Élete végéig foglalkoztatta, miként lehetne megszerettetni a zenészpálántákkal a klasszikus zenét a zeneelmélet által. Soha nem a száraz teória érdekelte: összhangzattan példái mindig a nagy szerzők műveiből vett idézetek. Japánul, angolul is megjelentek Bartók tanulmányai (Mikrokozmosz, ill. a Gyermekeknek).

Reméljük, hogy az a láng, melyet Frank Oszkár gyújtott meg, tanítványaiban tovább él, tudását és zeneszerzetét továbbadják a következő generációnak.

Nagy Márta

Görgei György

1926. július 23. – 2019. július 19.

Zenei tanulmányait 7 éves korában, míg zeneszerzési tanulmányait gimnazistaként kezdte. A Székesfővárosi Felsőbb Zeneiskolában tanult Sugár Rezsőnél, Farkas Ferencnél, Sándor Frigyesnél.

Karmesteri pályafutását 1949-ben kezdte, a Néphadseregben. 1966-tól a Néphadsereg Művészegyüttesének karmestere, vezető karnagya. 1972-től az Együttes művészeti vezetője, majd 1974-től igazgató-helyettese is. 1957-től 1959-ig a Szegedi Nemzeti Színház első karmestere is volt.

A Művészegyüttes művészeti vezetőjeként, karnagyaként a magyar ének-, zene-, színház- és tánckultúra magas színvonalú produkcióit vitte színpadra, laktanyákba és művelődési házakba, színházakba és a Zeneakadémiára, a szomszédos országoktól távoli földrészekig. Kora legnagyobb zeneszerzőit, előadóművészeit, zenetudósait nyerte meg a koncertjein való közreműködésre. Számptalan koncertet adott a Magyar Rádió és a MÁV Szimfonikus Zenekar élén is.

Élvonalbeli kortárs zeneszerzők felkérésével missziójának tekintette hazafias és humanista zeneművek létrehozását és bemutatását¹. A Zeneakadémia nagytermében tíz kortárs zeneszerző 1971 és 1981 között kezdeményezésére létrejött kantátainak az ősbemutatóit vezényelte. E koncertek rádió és TV közvetítései hallgatók és nézők széles köréhez juttatták el a kortárs zeneművészet értékeit.

A Magyar Zeneművészek Szövetsége elnökségének tagjaként itthon és külföldön képviselte a magyar zenei életet. A Magyar Kodály Társaságnak egy időben elnökségi tagja is volt. Művészetét 1969-ben Liszt Ferenc, 1974-ben Erdemes művész, míg 1982-ben Kiváló művész díjakkal ismerték el.

Görgei Péter

Kocsár Miklós

1933. december 21. – 2019. augusztus 29.

A nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a 20. századi nagy magyar kórushagyomány örökségének egyik legméltóbb képviselője.

Debrecenben született, zenei tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán 1959-ben végezte, zeneszerzést Farkas Ferencnél tanult. A Zeneműkiadónál szerkesztőként kezdte munkásságát. A Madách Színházban zenei vezető és karmester volt. Tanított a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában. 1974-től a Magyar Rádió népzenei rovatvezetője, 1983-tól a zenei főosztály h. vezetője. 1992-ben a Magyar Művészeti Akadémia egyesület egyik alapító tagja. 2001-től 2004-ig az elnökség tagja..

Művei között oratóriumok, kórusművek, dalok, különböző hangszerekre írott kamaradarabok, zenekari darabok, szimfonikus és versenyművek, és pedagógiai művek egyaránt szerepelnek. Zeneköltői munkássága kiemelkedő. Kórusművei világszerte ismertek.

Kétszeres Erkel Ferenc-díjas, érdemes művész, Bartók-Pásztori-díjas, Kossuth-díjas, 2014-ben Magyar Érdemrend Középkeresztjének csillaggal polgári tagozatában részesült, a Nemzet Művésze díjjal ismerték el.

¹ Szokolay Sándor-Balassi Bálint: *Vitézi ének – kantáta* (1971); Petrovics Emil-Maár Gyula-Illyés Gyula: *II. kantáta* (1972); Sárai Tibor-Váci Mihály: *Jövőt faggató ének – kantáta* (1973); Farkas Ferenc-Kassák Lajos: *Bontott zászlók – oratórium* (1974); Láng István-Ágh István: *Csillagra török – kantáta* (1975); Balázs Árpád-Illyés Gyula: *A tél lebirása – kantáta* (1975); Lendvay Kamilló-Kóháti Zsolt: *Pro libertate – kantáta* (1976); Aram Hacsaturjan-Garai Gábor: *Hősök emlékezte – oratórium* (1976); Szőnyi Erzsébet: *Népdalkantáta* (1979); Aulis Sallinen: *Dies irae – oratórium* (1979)

Daróci Bárdos Tamás

1931. szeptember 27. – 2019. augusztus 27.

Zeneszerző, karnagy, zenetanár. Édesapja Bárdos Lajos zeneszerző, karnagy, zenetudós, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora. 11 gyermeke közül Tamás választotta a zenei pályát.

Zenei tanulmányait cselló hangszeren kezdte. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán – Szervánszky Endre növendékéeként – 1958-ban kitüntetéssel diplomázott. 1961-ig a Fővárosi Zeneiskola Szervezet szolfézstanáraként dolgozott. 1970-ig a Duna Művészegyüttes karmestere, zenei vezetője. 1971-től 1990-ig a Magyar Állami Népi Együttes zenekarvezető karmestere. 1991 óta nyugdíjazásáig a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola zeneelmélet-, zeneirodalom- és népzene tanára.

Művei között szerepelnek táncegyüttesek számára írt népzenei feldolgozások, táncjáték-, és táncdráma-kísérek. Szerzett filmzenét is, leghíresebb a Ludas Matyi; színházi művekhez is komponált zenét: pl. Koldus és királyfi, Távolban egy fehér vitorla. Nagyszámú kórusművei között világhírű az Üszküdará vagy épp a Járd ki lábam.

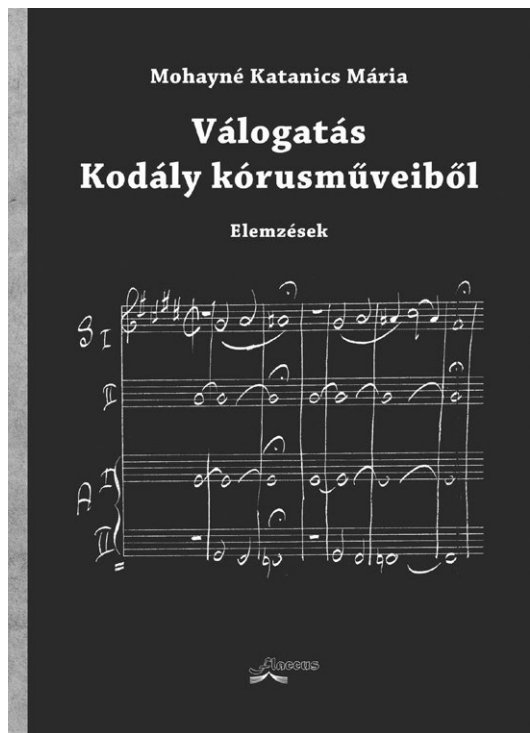
A szolnoki és zalaegerszegi néptánc-fesztiválokön több ízben elnyerte a zeneszerzői díjat.

1974-ben Erkel-díjat, 1995-ben Lyra-díjat kapott, 1997-ben Székesfehérvár díszpolgára lett, 2001-ben Apáczai Csere János-díjjal, 2005-ben KÖTA zeneszerzői díjjal ismerték el munkásságát, 2007-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjének tulajdonosa lett. A KÖTA tiszteletbeli társelnöke, a Magyar Muzsikus Fórum elnökségi tagja volt.

A Bárdos Lajos Társaság Társelnöke. Alapító tagként megválasztott tisztségét élete egész alkotó időszakában szívvel-lélekkel szolgálta. Az 1989-től alakuló Bárdos Iskolák „kedvence” volt. Minden ünnepségükön részt vett, vezényelt, előadást tartott és kedves humorával vidámságra lendített mindenkit. Műveit mindenkor különös empátiával, nagy örömmel adták elő.

Requiescant in pace
Emléküket tisztelettel őrizzük!

Mohayné Katanics Mária (1929–2017) énektanárként, karnagyként, karvezetés tanárként nemzedékeket nevelt a zene szeretetére és magas szintű művelésére. Minden pillanatban lehetett tőle tanulni, de soha, egyetlen pillanatra sem lehetett őt utánozni, mert annyira egyéni volt minden megnyilvánulása, a szuggesztivitása, az érzékenysége. Széles skálán mozgó érzelmeiből, tudásából, igényességéből, a kórusvezetés és -nevelés területén szerzett hatalmas tapasztalatából mindig lehetett meríteni.

Amikor a Kodály művek elemzését kezünkbe vesszük, nem száraz tudományos munkával találjuk magunkat szembe. A szerző saját tanári és kórusvezetői munkájának tapasztalataira támaszkodik. Ez adja a könyv hitelességét, a különlegességét pedig az, hogy mer és tud érzelmi oldalról közelíteni a kórusművekhez, ugyanakkor hihetetlenül praktikus karvezetői tanácsokat ad a betanításhoz és a vezénylésükhöz egyaránt. Figyelmet szentel a legapróbb részleteknek, a néprajzi, történelmi, irodalmi párhuzamoknak is. Minden mondatában igényes, világos, adott esetben tudományos, emellett sokszor humoros is tud lenni. Pontosan érzi, hogy mire van szüksége egy kórus vezetőjének ahhoz, hogy ezeket az elemzéseket elolvasva új dimenzióban lássa Kodály kórusműveit.

(Részlet Mindszenty Zsuzsánna előszavából)

Varga Győző a Magyar Kodály Társaság Híreinek ajándékozta grafikáját